

Valentin Krasnogorov

Preljubničke slasti

(Naslov originala: Прелести измены)
Sedam scenskih priča

S ruskog preveo:
Božidar Smiljanić

Sva prava strogo pridržana!

© Copyright 2009. Božidar Smiljanić

Prije uprizorenja nužno je ishoditi autorovo pismeno odobrenje.
Prevoditelj je ujedno i ovlaštenu autorov zastupnik za Hrvatsku.

Kontakt:

Tel. *385 (0)95-906-4059 (mobitel)
*385 (0)1-293-0787
E-mail: bozidarsmiljanic1@gmail.com
ceo@netfaces.org
netfaces@spamarrest.com

Valentin Krasnogorov:

Тел. +7-951-689-3-689
(972) 53-527-4146, (972) 53-527-4142
e-mail: valentin.krasnogorov@gmail.com

Autorov predgovor

Ciklus «**PRELJUBNIČKE SLASTI**» sadrži sljedeće scenske priče:

1. PREŽIVJETI DO PREKSUTRA -----	5
2. PRELJUBNIČKE SLASTI-----	17
3. TAKVA POSLA -----	26
4. MI SE NIKAD NE SVADAMO -----	37
5. OBITELJSKE SCENE-----	42
6. IDEALNA OBITELJ -----	46
7. ŽENSKA SUDBINA -----	51

One su zapravo jednočinke, vrlo raznih stilova, žanrova i raspoloženja. Objedinjuje ih tema (preljubničke „slasti“) i popis uloga: u svim se pričama pojavljuju samo dvije osobe – muškarac i žena (osim u dvjema, „Idealna obitelj“ i „Ženski dio“, gdje su po dvije žene). Za izvedbu uobičajene dužine mogu se odabrati dvije do četiri od sedam navedenih priča. Prilikom uprizorenja do danas su razna kazališta vršila različite odbire priča.

Osobe u prve tri priče nazvane su „On“ i „Ona“. Ove tri priče mogu se izvoditi i kao jedno tročinsko djelo (ova se varijanta prikazivala, na primjer, u Malom teatru – Teatru Evrope pod vodstvom Lava Dodina u St. Peterburgu), ali mogu se izvoditi i zasebno (kao što je bilo izvedeno u BDT Tovstonogova).

Ovisno o nahodaenju kazališta, u svim pričama mogu nastupiti jedni te isti ili razni izvođači.

Od jednočinki ovoga ciklusa najveću popularnost stekla je druga novela (zapravo „Preljubničke slasti“), svojevrsna apsurdna enciklopedija adultera, dovedena do farsičnosti. Ona je doista i smiješna i bespoštedna. Isto tako želim skrenuti pozornost čitatelju (redatelju) na prvu priču, „Preživjeti do preksutra“, koju smatram boljim djelom ovog ciklusa. Neki se kritičari nisu libili reskih riječi upućenih na adresu „Preživjeti do preksutra“ nalazeći u njoj primjere autorove dramaturške neumješnosti. U priči su samo dvije osobe, „On“ i „Ona“, ali im, po mišljenju kritičara, nisu ocrtni karakteri. Tko je On zapravo? Inženjer, radnik, liječnik? Kakvi su njegovi interesi? Ima li on djece? Kakav je on uopće čovjek? I tko je Ona? Knjižničarka, učiteljica? Tko je njezina majka? Kakvi su njihovi odnosi? Kakav je čovjek njezin muž? Koliko su stare osobe u priči? Kakvo je njihovo životno iskustvo? Gdje su one „borice i crtice“ koje ih izdvajaju od drugih ljudi i pridaju im karakter, individualnost? Na takva pitanja nema odgovora. Mi im ne znamo ni imena. Oni su jednostavno On i Ona.

I što je s jezikom? Kratke, isjeckane replike, sterilan, oslobođen pojedinosti i socijalnih uresa *staccato*-dijalog, jednostavan dijalog bez vidljivih literarnih krasota i štoviše bez životnih razgovornih obrata. Nerijetko se replike sastoje od samo jedne riječi. I kakav je autorov stav? S kim suosjeća, koga osuđuje? Konačno, je li to djelo ili samo shema, skica, kostur bez mesa i krvi?

Ta je kritika legitimna. Točnije, bila bi legitimna, kad bi se radilo o tradicionalnom realističnom djelu. No, „Preživjeti do preksutra“ izgrađena je na drugim temeljima. Njezin je princip: osloboditi se svega suvišnoga da bi se iskazalo najvažnije; pružiti glumcu mogućnost

i obvezu da iskaže radnjom i igrom ono što je skriveno (premda to na prvi pogled nije uočljivo) u riječima.

A evo što je glavno. Dvoje se zaljubilo jedno u drugo i neočekivano se našlo pred nužnošću da odmah prihvate za njih životno važno rješenje. Neizbježnost toga rješenja plaši ih i napreže im živce do krajnosti.

Oni jedno drugomu ispituju stav beznačajnim riječima, stvaraju privid kako se među njima ne događa ništa ozbiljno, ništa takvo zbog čega je nužno korjenito izmijeniti svoj život, oni još nisu sigurni ni u svoje osjećaje, niti, posebice, u osjećaje drugog, svako od njih čeka da onaj drugi učini odlučni korak, provociraju jedno drugo na onakvu odluku kakvu sami izbjegavaju. Ali odlučni trenutak neminovno se približava...

Jesmo li sposobni za djelovanje, ili ćemo počiniti izdaju u odnosu prema drugomu i prema samomu sebi? Tko od nas nije stajao pred nužnošću takvog odbira?

Igra počinje umalo kao lepršava komedija. Ali nakon nekoliko naizgled beznačajnih replika junaci se odjednom nalaze u bezizlaznoj, umalo tragičkoj situaciji. Dramatični čvor vezuje se neprimjetno za gledatelja i za same junake. Jednostavnost i mala količina riječi ne pojednostavljaju, nego neizmjerljivo kompliciraju glumcima njihovu zadaću. Riječi upravo zato ima malo, da bi glumcima dale „zraka“. Odnosno, jednostavnije rečeno, da se imaju čime igrati. Ali pravila te igre u potpunosti su određena dijalogom.

Evo primjera. Junakinja izgovara frazu: „Hoćeš da ti pokažem?“ (Radi se o vjenčanici.) U jednoj običnoj frazi postoji i radost djevojke koja se želi pokazati u lijepom svadbenom ruhu, i želja da se u njemu pokaže svome ljubljenu, i nastojanje da ga navede na izjašnjavanje, i krivica što je haljina predviđena za vjenčanje s drugim, i gorčina što će je morati odjenuti za svadbu s nevoljenim, i nastojanje da stvori privid kako ta proba haljine za njih oboje ništa ne znači...

„Preživjeti do preksutra“ velebno je izvedeno u režiji Larise Melevanove u BDT-u. Dobre su izvedbe bile u Malom teatru – Teatru Evrope u St. Peterburgu, a u posljednje vrijeme u Čerepovcu, Simferopolju, Erevanu, u kazalištu Baltflota u St. Peterburgu. Svejednako, ovo djelo zaslužuje bolju sudbinu. Uostalom, još nije pala večer...

Iz kritika:

Ova pozornica postala je na dva sata zadivljujuće mjesto. Ovdje se rađa i umire Ljubav. Rađa se brzo, silovito. Umire postupno, polako, godinama. Ispire se, „troši se“, kao potplati nekada novih, lakom blistajućih cipela. Iščezava, rastače se, kao osmijeh Češkog mačka. Zašto? Što se dogodilo, u kojemu trenutku se pojavila skoro nevidljiva, slabašna pukotina koja, šireći se i produbljujući se vremenom, jednog nimalo prekrasnog dana raskoli takav, reklo bi se, čvrst i postojan savez dvoje ljudi koji se uzajamno ljube?

Valentin Krasnogorov je majstor paradoksā. On vješto gradi zaplet od prvih minuta izvedbe i drži gledatelja u napetosti do svršetka posljednjeg čina. Teško je predviđati kako će završiti ova ili ona njegova priča – one su nepredskazljive. Kako bi gledatelja „oteo“ od prijevremene „odgonetke“, uspavao našu budnost, autor nerijetko pribjegava detektivskim elementima, komičnim situacijama, uvodi u igru napete, dramatične prizore tako lukavo, vješto ih premećući, da upravo kad povjeruješ: evo stižemo do *happy-enda*, a ono se sve obrne u rasulo nadā. I obratno, iz pepela odjednom nikne prekrasan cvjetić.

I čudna pojava: što je nevjerovatniji zaplet, to se više pokazuje bliskim životu, našoj stvarnosti. Možda se u tom i sastoji uspjeh Krasnogorovljevih djela? A i u tome što on nikad ne pribjegava poukama, moraliziranju. Pa ni u zamagljenom obliku. Pa niti u stilu polualuzija. To nas kupuje. Kao što nas kupuje ljudska iskrenost i otvoreno srce.

Ljudmila Kasjanjenko, kritičarka

1. Preživjeti do preksutra

Obična soba u običnoj kući. Uza širok dvostruki kauč nalazi se telefon. Po podu i stolcima leže kutije s kupljenim stvarima, paketi, odjeća i sl. Na sofi se ON i ONA ljube.

ONA - Je li ti dobro sa mnom?

ON - Da.

ONA - Jako?

ON - Jako.

ONA - I meni s tobom. Skoro nevjerojatno da je to moguće.

Još jedan dug poljubac. Zvoni telefon. ONA, ne gledajući, podigne i spusti slušalicu. Zvonjava se ponovi. ONA s mržnjom promatra aparat.

ONA - Baš mi je dodijalo. Zvonjaka od samog jutra.

ON - Iskopčaj ga.

ONA - Znaš već da nije uputno. (*Podiže slušalicu.*) Da? Mama, već sam te molila... nikakve goste. Ne želim, i to je to. Na koncu konca, čija je to svadba – tvoja ili moja? (*Spusti slušalicu.*) Ne podnosim te glupe obrede. Kumovi, taksiji, šampanjac, prsteni, tušta i tma nepoznatih ljudi – čista besmislica. Je l' tako?

ON - Tako je.

ONA - Vjenčanje je ipak čin za dvoje. Je l' tako?

ON - Tako je.

ONA - A ipak svi to dođu gledati.

ON - Na koncu konca, nisu gosti najvažniji.

ONA - Da. (*Grleći ga.*) Voliš me?

ON - Volim.

ONA - Jako?

ON - Jako.

ONA - I ja tebe.

Dugačak poljubac. Telefon zvoni.

ON - Isključi ga, u vražju mater.

ONA - Danas ne smijem, to već znaš. (*Diže slušalicu.*) Halo? Da, teta. ... Ne, idi sama, nisam raspoložena za dućane. ... Imam puno posla. ... Svu silu posla imam. ... Oprosti, ne zadržavaj me. (*Spusti slušalicu.*) Dođi meni.

ON - Najprije isključi telefon.

ONA - Već znaš da danas ne mogu. Hrpa poziva.

ON - Zato ga i valja isključiti.

ONA - Pa, dobro. Izvuci žicu.

ON - Imaš novi kauč?

ONA - Tek sad si primijetio?

- ON - Ne, zašto? Čim sam ušao.
 ONA - Jutros su ga dopremili. Ne sviđa ti se?
 ON - Ne, zašto? Izvrstan kauč
 ONA - Imaš nekakav čudan izraz.
 ON - Normalan izraz.
 ONA - Stari je bio prilično uzak.
 ON - Znam.
 ONA - Ovaj je komotniji, je li?
 ON - Jest. A kamo ste strpali stari?
 ONA - U mamimu sobu. Prestani se mrštiti, izvuci žicu i dođi meni.
 ON - Kako izgleda tvoja mama?
 ONA - Vrlo je lijepa.
 ON - Jesi li joj slična?
 ONA - Ne.
 ON - Ali i ti si lijepa.
 ONA - Zbilja?
 ON - (*Grleći je.*) Raspametit ću se od tebe. Sinoć nisam mogao zaspati cijelu noć - stalno sam zamišljao kako mi...

Telefon zvoni.

- ONA - Zamolila sam te da izvučeš žicu.
 ON - Ne diži slušalicu.
 ONA - Sad baš i hoću. (*U slušalicu.*) Halo! Da. Hvala. Hvala. Hvala. Da, haljina je gotova. Hvala. Doviđenja. (*Odloži slušalicu.*) Šalju pozdrave.
 ON - Pretpostavljao sam.. Zbilja, još te nisam vidio u vjenčanici.
 ONA - (*Živahno.*) Hoćeš da ti pokažem?
 ON - Pa naravno. I prsten također.
 ONA - Dobro. (*Skoči s kauča, natakne prsten i pokazuje mu ruku.*) Sviđa ti se?
 ON - Nije li malo preširok?
 ONA - Takvi se sad nose.
 ON - Pa, kad se nose, nosi i ti.
 ONA - Tebi se ne sviđa?
 ON - Sviđa mi se. Na koncu konca, nije prsten najvažniji.
 ONA - A sad vjenčanica. (*Oprezno skida vjenčanicu s vješalice i oblači je.*) Onda, što kažeš?
 ON - Čudesno.
 ONA - A otraga?
 ON - Čudesno.
 ONA - Hej, nisam obula cipele. (*Obuje cipele.*) A gle sad.
 ON - Čudesno.
 ONA - Dobro je da nisu bijele, je li?
 ON - Tako je.
 ONA - Mogu ih poslije nositi i kad idem u kazalište ili u goste.
 ON - Mogu li te zagrliti?
 ONA - Nemoj, shvati.
 ON - Bit ću oprezan.
 ONA - Čekaj, bolje da je skinem. (*Svlači vjenčanicu i cipele.*) Evo, sad me grli.
 ON - Onda skini i prsten.

ONA skine prsten. ON je strastveno zagrlj. Zvoni telefon.

- ON - Kakav je to nemoguć aparat. Zvoni pa zvoni.
ONA - Možda je ljubomoran. (*Podigne slušalicu.*) Halo! Mama, sve ću stići, samo ako me ne budeš prekidalala svojim zivkanjima. Vremena je malo, žurim se s poslom, a ti me stalno zadržavaš. (*Spusti slušalicu.*)
ON - Stvarno, kad je vjenčanje?
ONA - Sutra, pa valjda znaš.
ON - Pitao sam zbog vremena; u koliko sati.
ONA - U tri. Zašto?
ON - Ništa.
ONA - Valja nam se zbilja prihvatiti posla. Imamo još malo vremena.
ON - Za početak daj nešto za jelo.
ONA - Ogladnio si?
ON - Ne. Jednostavno, sviđa mi se kad me hraniš.
ONA - (*Zabljesne od radosti.*) Zbilja?
ON - Zbilja.
ONA - Sjedni.

ON sjedne za stol. ONA nabaci kućni ogrtač i istovremeno se daje na posao.

- ONA - Što gledaš?
ON - Uživam.
ONA - U čemu?
ON - Kretnje su ti umiljate i precizne.
ONA - Ne pričaj gluposti.
ON - Volim kad nešto radiš za mene.
ONA - A ja volim nešto raditi za tebe.
ON - Smijem te poljubiti?
ONA - Jedi.
ON - Znaš kad mi je s tobom najljepše?
ONA - Tamo? (*Pokaže glavom prema kauču.*)
ON - Ne. Kad se trudiš oko mene. Uostalom, i tamo također.
ONA - A meni — dok šćemo, a ti mi nešto pripovijedaš.
ON - A tamo? (*Pokazuje glavom na isto mjesto.*)
ONA - A „tamo“ više ni ne spominjem.

Zvoni telefon. ONA diže slušalicu.

- ONA - Halo? Da, dragi... Jako puno posla. Vješam zastore. Moram ih porubiti, prišiti kopče... Uopće, posla preko glave... Pusica. (*Spusti slušalicu.*)
ON - Ne smetam ti dok razgovaraš?
ONA - Ne.
ON - Mogu otići u kuhinju.
ONA - Glupost. Radije ću isključiti telefon. (*Izvuče žicu.*) Fino?
ON - Jako.
ONA - Hoćeš još?
ON - Daj.
ONA - (*Posluživši mu jelo.*) Moram se napokon zbilja pozabaviti zastorima.

- ON - Ne može proći bez njih?
ONA - Moram objasniti čime sam se cijeli dan bavila.
ON - Na to zbilja treba utrošiti cijeli dan?
ONA - Glupost. Deset minuta. (*Šije zastore.*)
ON - Kako brzo to radiš.
ONA - Sve radim brzo. Kako ti se sviđaju zastori?
ON - Tu ste ih kupili?
ONA - Da.
ON - Lijep materijal.
ONA - Slažu se s bojom tapeta.
ON - (*Pogleda zidove.*) Jučer tih tapeta još nije bilo.
ONA - Nalijepili smo ih jučer navečer. Sviđaju ti se?
ON - Izvrsne tapete. On već stanuje ovdje?
ONA - Još ne.
ON - Poštujete javni moral?
ONA - A ti bi da se on već preselio?
ON - Ništa ja ne bih. A što ovdje radi njegova košulja?
ONA - Kupila sam mu ovih dana. Sviđa ti se?
ON - Vrlo ukusna košulja. Ali ja volim svjetlije.
ONA - I svjetliju sam kupila. A treba mu i rublje, ali se ja u to uopće ne razumijem. Ti se razumiješ u muško rublje?
ON - Ponešto.
ONA - Možeš kupiti dva pristojna para?
ON - Pa, naravno. Koji broj nosi?
ONA - Nešto je puniji od tebe. Ali pobrinut ću se da omršavi. Hranit ću ga povrćem.
ON - Bit ćeš ti brižna ženica.
ONA - Je li to loše?
ON - To je dobro.
ONA - Jedi.
ON - Jedem. To si njemu skuhala?
ONA - Ne, tebi.
ON - Mogu sve pojesti?
ONA - Možeš.
ON - A što si skuhala njemu?
ONA - Njemu počinjem kuhati preksutra.
ON - A što ćete raditi sutra?
ONA - Jedi.
ON - Jedem.
ONA - Kauču se klimaju noge. Ne možeš ih nekako učvrstiti?
ON - Pokušat ću. Daj odvijlač.
ONA - Najprije pojedj.
ON - Gotov sam. Nevjerojatno ukusno.
ONA - Čaja?
ON - Najprije ću se pozabaviti kaučem.
ONA - Ja ću dotle skuhati.

Daje mu alat, stavlja grijati vodu za čaj i vraća se svom šivanju.

- ONA - Pa kako ide?
ON - Gotovo je.

ONA - Već?

ON - Sav posao je bio pritegnuti nekoliko šarafa. Gotovo je.

ONA priđe kauču i iskušava mu čvrstoću.

ONA - Bravo. Junačina.

ON - Da ga isprobamo?

ONA - Nemamo vremena. Moram objesiti zastore.

ON - Najprije čaj.

ONA - Pa naravno. (*Nalijeva čaj i donosi tanjurić s pitom.*) Pij.

ON - A što je ovo?

ONA - Pita s jabukama.

ON - Ti si pekla?

ONA - Za tebe.

ON kuša pitu.

ONA - Prija?

ON - Jako.

ONA - Zbilja?

ON - Zbilja. Imaš zlatne ruke. Jako ih volim.

ONA - Samo njih?

ON - I sve ostalo.

ONA - Ponesi pite sa sobom. Zamotat ću ti.

ON - Ne treba. Ionako je ne mogu donijeti doma.

ONA - Hoćeš onda da ti dam recept?

ON - Čemu?

ONA - Nauči ženu.

ON - Ona ne voli peći kolače.

ONA - Žao mi je.

ON - I meni je žao.

ONA - (*Pružajući mu zastor.*) Drži za ovaj kraj.

ON - Zašto?

ONA - Objesit ćemo je.

Oboje stanu na stolce i vješaju zastor.

ON - Rublje ćemo mu kupiti skupa, ili si mislila da to obavim sâm.

ONA - Bolje skupa.

ON - Onda ćeš i ti meni istovremeno pomoći kupiti torbicu za ženu.

ONA - Treba joj torbica?

ON - Moram joj kupiti nekakav dar.

ONA - Imaš razlog?

ON - Rođendan.

ONA - Hoće je za svaki dan, ili svečanu?

ON - Ne znam.

ONA - A koja joj se boja sviđa?

ON - Ne znam.

ONA - Onda ću izabrati po svom ukusu.

ON - Hvala.

- ONA - Možeš sići sa stolca. Dovršit ću sama. Je li lijepa?
ON - Da.
ONA - I pametna?
ON - Da.
ONA - I ti je voliš.
ON - Ne.
ONA - Zašto?
ON - Duga priča.
ONA - A mene?
ON - Volim.
ONA - Jako-jako?
ON - Jako-jako.
ONA - Zašto?
ON - Ne znam.
ONA - Nije osobito ohrabrujuće.
ON - Ali je iskreno.
ONA - (*Silazeći sa stolca.*) Evo, to bi bilo sve. (*Navuče zastore i gleda ih s udivljenjem.*) Sviđaju ti se?
ON - Izvrsni zastori.
ONA - A uzorak?
ON - Jednostavno zadivljujući.
ONA - Soba je odmah dobila drugi izgled?
ON - Istina.
ONA - (*Ljubeći ga.*) Hvala, mili.
ON - Sitnica. Dugo hodate?
ONA - Dvije godine. Puno si mi pomogao.
ON - Sitnica. Ne shvaćam kako je on mogao tako dugo živjeti odvojeno od tebe.
ONA - Je li to tako teško?
ON - Ja, na primjer, ne mogu bez tebe ni trenutak.
ONA - Jer si sa mnom cijeli tjedan. Za dvije godine izvrsno bi se naučio živjeti bez mene.
ON - Besmislica.
ONA - Iskreno rečeno, nisam se previše trudila oko toga.
ON - Možda se ni sad ne bi trebala previše truditi.
ONA - Ne znam.
ON - Čudesni zastori.
ONA - To si već rekao.
ON - I, općenito, ugodna soba. Jedino mi nije jasno zašto je ovdje frižider.
ONA - Svadbeni dar.
ON - Zašto nije u kuhinji?
ONA - Nema mjesta. Tamo je mamin.
ON - A što je u tim kutijama? Također darovi?
ONA - Da. Što je tebi?
ON - Ništa.
ONA - Imaš nekako odbojan stav.
ON - Normalan stav.
ONA - Hoćeš vidjeti darove?
ON - Pa naravno.
ONA - Ovdje je, mislim, servis. (*Otvora kutiju.*) Da, servis. (*Pokazuje tanjur.*) Kako ti se čini?

- ON - Izvrsno posuđe. Zbilja, stalno te zaboravljam pitati: zašto se zapravo udaješ?
ONA - Vidi, kakav tanjur!
ON - Prekrasan porculan.
ONA - Danski. Ti, čini se, ne znaš zašto se udaje?
ON - Ja sam mislio iz ljubavi.
ONA - Ti si se oženio iz ljubavi?
ON - Naravno.
ONA - I kakav je rezultat?
ON - Divan porculan. A što je u toj kutiji?
ONA - Lutka.
ON - Ne podnosim kad za svadbu poklanjaju lutku.
ONA - Ni ja. Ali ova je lutka čisto čudo. (*Vadi je iz kutije.*)
ON - Ma, zbog čega se uopće udavati?
ONA - Da bi se imalo muža i djecu. Vidi, kakva divota.
ON - Izvrsna lutka. Ti bi htjela imati djecu?
ONA - Hoću, naravno.
ON - S njim ili općenito?
ONA - Zatvara oči i govori „mama“.
ON - Prekrasna lutka. Pitao sam te: s njim ili općenito?
ONA - Ni jedno ni drugo.
ON - Pa kako onda?
ONA - Promisli.
ON - (*Odjednom shvati.*) Ti nisi normalna.
ONA - Naravno, nisam normalna.
ON - I ja te zbog toga bezumno volim.
ONA - I ja tebe. Ovo je jedaći pribor. Vilice, žlice, zaimače...
ON - Vrlo prikladno. Sad ću ti reći staromodnu istinu...
ONA - I pregača kao dodatak.
ON - Izvrsna pregača. Ne valja se udavati bez ljubavi.
ONA - Kako bez ljubavi? On me voli.
ON - To ništa ne znači.
ONA - Ponekad je to najvažnije.
ON - Ne veži se sa strancem.
ONA - Kakav stranac? On mi je kao rod.
ON - Kao rođeni brat.
ONA - Kao muž. Vidamo se dvije godine.
ON - Nećeš s njim biti sretna.
ONA - Da nisam upoznala tebe, bila bih.
ON - Voliš ga?
ONA - On mi odgovara.
ON - Voliš ga?
ONA -. Volim tebe.

Stanka. ONA marljivo i besciljno premeće kutije.

- ON - Bi li mogla prestati premetati kutije?
ONA - Oprosti, ja to automatski. (*Daje mu uokvirenu sliku.*)
ON - Još jedan dar?
ONA - Da. Objesi je na zid, ako ti nije teško.
ON - Dakle, sutra ćeš noć provesti s njim?

- ONA - Da.
ON - I sve sljedeće noći također?
ONA - Da.
ON - To je ružno i gnusno.
ONA - A što predlažeš?
ON - Ništa. (*Vješajući sliku.*) Vidi, je li ravno?
ONA - Podigni malo lijevu stranu. Evo, tako je dobro. Pretpostavimo da se ne udajem. Što onda?
ON - Ne znam.
ONA - Na koncu konca, kako ti kažeš, tako ću učiniti.
ON - To moraš sama odlučiti.
ONA - U tom slučaju, ja sam odlučila.
ON - Pa to je divno.
ONA - Nije loša slika, je li?
ON - Jednostavno izvrsna.
ONA - Skini je, molim te.
ON - Zašto?
ONA - Molim te.

ON skine sliku.

- ONA - A sada, daj da skinemo zastore.
ON - Zašto?
ONA - Treba. Jednostavno sam zaboravila da mi nećemo živjeti u ovoj sobi.
ON - Tko "mi"?
ONA - Ni ti ni ja.
ON - A zašto ti ne?
ONA - Mama ne želi da živimo ovdje.
ON - On ne podnosi mamu ili mama ne podnosi njega?
ONA - Znaš, mama je vrlo dobra osoba...
ON - A on?
ONA - I on je dobra osoba.
ON - Ali te dobre osobe žele živjeti odvojeno.
ONA - Da. Ali ne radi se o njima. I ja želim živjeti odvojeno.
ON - Hoćeš biti sama svoja gazdarica?
ONA - Da. Je li to loše?
ON - Ne, to je dobro.
ONA - Što savjetuješ?
ON - Odselite se.
ONA - Nećeš mi pomoći potražiti stan?
ON - Ma naravno. A zašto se time ne bi pozabavila skupa s njim?
ONA - On je jako nepraktičan.
ON - Ja također.
ONA - Odbijaš?
ON - Ne.
ONA - A tvoja punica živi s vama ili odvojeno?
ON - Odvojeno.
ONA - I u kakvim ste odnosima?
ON - Dobrim.
ONA - A sa ženom?

- ON - I sa ženom su dobri.
ONA - S njom također živiš odvojeno?
ON - Ne, skupa.
ONA - Žao mi je.
ON - I meni je žao.

Stanka.

- ONA - Daj da skinemo zastore.

Popnu se na stolce i skidaju zastore.

- ONA - Odjednom je postalo neugodno, je li?
ON - Da.
ONA - Valja se urediti. Mama će skoro doći.
ON - Već?
ONA - (*Umorno.*) Kako je brzo proletio dan.
ON - Da.
ONA - Baci nekamo sve te kutije.
ON - Zašto stavljaš telefon u frižider?
ONA - Makinalno.
ON - Zbilja, već dugo ne zvoni.
ONA - Auh, zaboravila sam da je žica odspojena.

*Utakne žicu u rozetu. Istog trena oglasi se zvonjava.
ONA podigne slušalicu.*

- ONA - Da. Da, dragi. Ne, danas nemoj doći. Jako sam umorna. Ne žalosti se, cijeli život je pred nama. Ne, ne idi brijaču, unakazit će te. Pa dobro, dođi ovamo navečer, ja ću te ošišati. (*Spusti slušalicu.*)
ON - Ti ćeš ga šišati?
ONA - Da. Je li to loše?
ON - Ne, to je dobro.
ONA - Što je tebi, mili?
ON - Ništa.
ONA - Imaš nekako čudan glas.
ON - Normalni glas. Primjećujem da sve jednako zoveš.
ONA - Uopće ne. On je „dragi“, a ti si „mili“.
ON - To je jedno te isto.
ONA - Ništa ti ne razumiješ.
ON - Sve dosad sam smatrao da je glupo tepati mužu ili ženi.
ONA - A sada?
ON - I sada to smatram.
ONA - Dakle, nisi ljubomoran..
ON - Ljubomoran sam. Ali on ti još nije muž.
ONA - Dakle, sutra više nećeš biti ljubomoran.
ON - Kad obično idete u krevet?
ONA - Obično još nismo bili u krevetu.
ON - A sutra?
ONA - (*Slegne ramenima.*) Oko jedanaest.

- ON - U jedanaest i pet ću te nazvati i govorit ću ti dva sata.
ONA - Dobro da si najavio. Isključit ću telefon.
ON - Potpalit ću ti kuću.
ONA - Pozvat ću vatrogasce.
ON - Ozbiljno govorim.
ONA - I ja.
ON - A ti na moju ženu nisi ljubomorna?
ONA - Ne. Pazi! Tu je servis!

ON baci kutiju.

- ONA - Što je tebi?
ON - Sve bih zdrobio na sitne komadiće! Nemaš ni trunke takta. Ne bi me čudilo da me pošalješ u apoteku da vam kupim...
ONA - Što?
ON - Ništa.
ONA - Ne razumijem zašto se pjeniš.
ON - Odvratna si mi.
ONA - Znam, mili.
ON - Ne zovi me „mili“!
ONA - Dobro.
ON - Ti si hladnokrvna, proračunata malograđanka.
ONA - Znam.
ON - A ja ne podnosim malograđanke.
ONA - Znam.
ON - Imaš samo jedan cilj – ne ostati neudata.
ONA - Hoćeš da ostanem neudata?
ON - Ništa ja neću. Najkomičnije je to što si zadovoljna tom svadbom.

ONA šuti.

- ON - Kuću si gradiš velebnu, a prateće objekte od ostataka. A ja ne želim biti ostatak.

ONA šuti.

- ON - Svog muža ćeš šišati i njegovati kao tratinu, a ja... Zašto stalno šutiš?
ONA - Riječima se naš čvor neće rasplesti.
ON - Ti već imaš u rukama izvrstan adut! Izigraj ga.
ONA - Ja se s tobom ne kartam.
ON - Reci da ja imam obitelj, a ti nemaš drugog izlaza.
ONA - Zašto?
ON - Reci da, ako ja spavam sa ženom, ti imaš pravo spavati s mužem.
ONA - Zašto?
ON - Udri me u slabo mjesto!
ONA - Ja te ne želim tući.
ON - Zašto ne zahtijevaš da napustim obitelj?
ONA - Hoćeš da to zahtijevam?
ON - Ništa ja neću!
ONA - (*Nakon stanke.*) Žao mi je što ništa nećeš.
ON - Htio sam ja mnogo. Čekao sam cijeli dan da kažeš: „ne mogu“. Da kažeš:

„radije ću ostati sama“.

ONA - I što onda?

ON - Onda bih i ja sve odbacio. Ali tebi je svejedno. Hoćeš živjeti s jednim, ali možeš i s drugim. Možeš li?

ONA - Mogu.

ON - Ja bih bez razmišljanja ostavio obitelj radi žene kojoj sam... jedini na svijetu. A ti nisi odlučila čak ni odložiti vjenčanje. Ni za jedan dan.

ONA - Dobro znaš da sam se pripravna s njim razići.

ON - Da, ako ti je odmah zajamčena isporuka bolje kvalitete.

ONA - Ali, mili...

ON - Ne zovi me „mili“.

ONA - Zašto?

ON - Zato što mi je sve tvoje odvratno.

ONA - Znam.

ON - Ti si najobičnija drolja.

ONA - Znam.

ON - Cijelu noć nisam spavao... gušila me mržnja.

ONA - Razmišljao si jesam li heroína ili anđeo?

ON - Ni o čemu nisam razmišljao.

ONA - Ipak, sve je tako jednostavno. Tjedan dana prije vjenčanja iznenada sam shvatila što je ljubav i što je muškarac. I da taj muškarac nije moj. I izgubila sam glavu.

ON šuti.

ONA - Koliko mi je još vremena ostalo s tobom? Nekoliko dana? Nekoliko minuta?

ON šuti.

ONA - A preda mnom stoji cijeli život. Bez tebe. I moram o njemu promisliti i organizirati ga. Tko će, ako ne ja?

ON šuti.

ONA - Prsteni su kupljeni, haljina sašivena, pozivnice razaslane, porodica se okupila... Ja to sama više ne mogu zaustaviti. I ne znam što ti želiš. Pomozi mi.

ON šuti.

ONA - Zašto sad šutiš?

ON - Mislim kako bi nam moglo biti dobro.

ONA - (*Sa žarom.*) Da.

ON - Naučimo grliti se bez ljubavi.

ONA - Da.

ON - I tako sami sebe izgubimo.

ONA - Ne žališ što smo se sreli?

ON - Ne. A ti?

ONA - Ne.

ON - Ja te silno volim.

ONA - Znam.

ON - Što nam je činiti?

- ONA - Sad će mama stići, vrijeme ti je.
ON - Što si odlučila?
ONA - Ništa.
ON - (*Ustajući.*) Doviđenja.
ONA - Čekaj! Još malo, samo minutu!
Stanka.
- ONA - Ne srdi se što sam te molila za pomoć.
ON - Ne srdim se.
ONA - Tako me veseli nešto raditi s tobom.
ON - I mene.
ONA - Sve vrijeme sam zamišljala da je to za nas.
ON - Nisam znao.
ONA - Zbogom, mili.
ON - Još ćemo se vidjeti?
ONA - Misliš da ima smisla?
ON - Po svoj prilici ne.
ONA - Ionako jedan susret niti što rješava niti čemu pomaže.
ON - Da.
ONA - Onda, treba li?
ON - Naravno da ne treba. Ali ja bez tebe ne mogu.
ONA - Ni ja ne mogu.
ON - Dakle, do sutra?
ONA - Sutra ne može, znaš već.
ON - Onda preksutra.
ONA - Dobro.
ON - Moći ćeš?
ONA - Nešto ću smisliti. Voliš me?
ON - Volim.
ONA - I ja tebe. O čemu razmišljaš?
ON - O svačemu.
ONA - A ja samo o jednom.
ON - O čemu?
ONA - Da brže preživim do preksutra.

Svršetak priče "Preživjeti do preksutra"

2. Preljubničke slasti

ON nervozno šeće po sobi pogledavajući na sat i očigledno nekoga nestrpljivo očekuje. Zalupe ulazna vrata. Žustro ulazi ONA. Na sebi ima ogrtač, u rukama poveća domaćinska torba. ON joj strastveno poleti ususret.

ON - *(Uvrijeđeno, ali istovremeno i obradovano.)* Konačno!

Zagrljaj, dug poljubac.

ON - Već sam izgubio nadu.

ONA - Ni ja se nisam nadala. Jedva sam se izvukla.

ON - Zašto tako teško dišeš?

ONA - Trčala sam cijelim putem. Imamo jako malo vremena. *(Hoće ga zagrliti.)*

ON - *(Odmičući se.)* Zaključala si vrata?

ONA - Ne. Ne znam rukovati vašom bravom.

ON - Čekaj, ja ću zaključati. *(Zatvara vrata zasunom, vraća se i hoće je zagrliti.)*

ONA - *(Odmičući se.)* Na stubištu sam srela nekog muškarca. Tako me je pogledao da sam premrla.

ON - *(Uznemireno.)* Kakav muškarac? Starac sa štapom u sivom odijelu?

ONA - Ne, mlad u vesti.

ON - Vidio je da si ušla u stan?

ONA - Ne. Pravila sam se da idem kat više.

ON - *(S olakšanjem.)* Onda nije ništa strašno. *(Hoće je zagrliti.)*

ONA - *(Odmičući se.)* Meni se učinilo da me je prepoznao.

ON - Kako si to zaključila?

ONA - Muž mi je rekao da negdje u ovom kvartu živi njegov službenik.

ON - U ovom kvartu živi sto tisuća ljudi.

ONA - I svi me mogu prepoznati.

ON - Ti tog službenika poznaješ?

ONA - Da.

ON - Je li to bio on?

ONA - Ne.

ON - Pa zašto si se onda uznemirila?

ONA - A ako je to bio neki drugi službenik? Neki koji mene pozna, a ja njega ne?

ON - Tako se može bojati svih muških. I ženskih.

ONA - Pa ja ih se i bojim.

ON - Na kraju krajeva, uspinjati se sama stubištem, nije grijeh.

ONA - Lako je tebi govoriti.

ON - U krajnjem slučaju možeš reći da si bila kod krojačice.

ONA - Važi, nekako ću se izvući.

ON - *(Privlačeći je k sebi.)* Jesi se smirila?

Dug poljubac.

- ONA - (*Ustuknuvši.*) Može li tako?
 ON - O čemu se radi?
 ONA - Nisi navukao zastore.
 ON - Pa što?
 ONA - Stojimo kraj samog prozora!
 ON - Prozor gleda na pustaru, a mi smo na šestom katu.
 ONA - Svejedno. Imam osjećaj da nas svi gledaju.

ON zatvori zastore.

- ON - (*Grleći je.*) Sad nemaš osjećaja?
 ONA - Sad nikakvoga.
 ON - (*Odmičući se.*) Možeš li konačno skinuti kaput?
 ONA - Ne, mili. Došla sam samo na minutu.
 ON - Zašto na minutu? Dogovorili smo se da ćemo skupa provesti cijeli sat.
 ONA - Promijenile su se okolnosti.
 ON - Opet? A tako sam iščekivao ovaj susret.
 ONA - I ja.

ON je grli. ONA odgovara na zagrljaj, ali iznenada ga prestrašeno odgurne.

- ONA - Jesi kupio meso?
 ON - Kupio sam.
 ONA - I mlijeko?
 ON - Da.
 ONA - (*Uzdahne s olakšanjem.*) A ja sam se prestrašila da si zaboravio.
 ON - Ne, nisam zaboravio. Daj, uostalom, stavimo to u tvoju torbu da ne zaboravimo.
 (*Vadi iz frižidera meso i mlijeko.*)
 ONA - Koliko stoji meso?

ON napravi protestirajuću gestu.

- ONA - Za slučaj da me svekrva upita.
 ON - Evo ti račun.

ONA mu daje novac, ON uzvraća ostatak.

- ONA - Hvala. (*Trpa namirnice u torbu.*)
 ON - Bi li ipak skinula kaput?
 ONA - Ne može, mili, samo na minutu sam.
 ON - Kad moraš otići?
 ONA - Daj da izračunamo skupa. Računaj da sam trideset minuta tobože kupovala meso i petnaest minuta potrošila da nađem mlijeko. Sve skupa četrdesetpet minuta. Odbij od toga put do tebe i natrag, ostaje – ukupno ništa.
 ON - Ne razumijem kamo ti se žuri.
 ONA - Kuhati.
 ON - Prije je kuhala svekrva.
 ONA - A sada ja.

- ON - Zašto?
- ONA - Da muž ne primijeti kako se spram njega ponašam gore.
- ON - Mislio sam da si uzela slobodni dan da bi se sastala sa mnom; ja ne kuham mužu ručak.
- ONA - I ja sam tako mislila, ali svekrve se ne možeš riješiti na duže vrijeme. Strašno je sumnjičava.
- ON - A muž?
- ONA - I muž. Jučer sam uzela torbu, a on me tako pogledao, osmjehnuo se pa pita: „U dućan?“ Sve mi se presjeklo u meni.
- ON - A kamo si zapravo išla?
- ONA - Išla sam zbilja u dućan. (*Uzima torbu.*) Pa dobro, idem ja.
- ON - Mogla bi kuhati navečer.
- ONA - Navečer idem s mužem na utakmicu.
- ON - Na utakmicu? Zašto?
- ONA - Da on ništa ne primijeti.
- ON - Bilo bi uvjerljivije da ideš prijateljici.
- ONA - Ja sad ne idem prijateljicama.
- ON - Zašto?
- ONA - Da on ništa ne primijeti. Sad općenito nastojim ne zaoštravati.
- ON - (*Ne gledajući je.*) Što još radiš da on ne bi ništa primijetio?
- ONA - Ljubomoran si možda?
- ON - Ne. Jednostavno mi je dodijao razgovor o tvom mužu.
- ONA - Nađi drugu temu
- ON - Kakvu?
- ONA - Prije smo razgovarali o glazbi, o poeziji...
- ON - Stvarno, kupio sam ti novu zbirku pjesama. Uzmi. (*Pružaj joj knjigu.*)
- ONA - Oh, hvala! (*Pokolebavši se, vraća mu knjigu.*) Ipak ne, ne smijem. On će me pitati odakle mi.
- ON - Reci da ti je darovala prijateljica.
- ONA - Ona se može izbrbljati.
- ON - (*Baci knjigu.*) Eto, porazgovarali smo o poeziji.
- ONA - Ne srđi se.
- ON - Ne srđim se. Ali sasvim je razvidno da mi ništa skupa ne čitamo, nikamo ne idemo...
- ONA - Misliš da meni nije krivo? (*Pošutjevši.*) Znaš što? Pođimo u kino.
- ON - Kada? I kako?
- ONA - Sasvim jednostavno. Kupimo ulaznice za jednu predstavu. Samo, naravno, na raznim mjestima. Ja idem s mužem, ti sa svojom ženom. I smatrat ćemo da gledamo skupa. Hoćemo?
- ON - Hoćemo.
- ONA - Zagrlj me.
- ON - Najprije skini taj prokleti kaput.
- ONA - Skoknula sam samo na minutu.
- ON - Ne želim te grliti samo minutu. Nisam zato otišao s posla na pola dana.
- ONA - (*Zasja joj ideja.*) Čuj, imaš li zelje?
- ON - (*Začuđeno.*) Zelje? Ne znam. Čini mi se da imam glavicu
- ONA - Ako mi je daš, mogu reći da sam išla još i na plac tražiti zelje. Onda imamo u rezervi još dodatnih petnaest minuta, ništa manje. Jesam dobro smislila?
- ON - Fantastično! (*Donese iz kuhinje glavicu zelja, daje je njoj u ruke, ali se na to i zamisli.*) Ne, ne mogu ti je dati.

- ONA - Zašto?
ON - Što ću reći ženi? Mene nije bilo doma, a zelje je nestalo. (*Uzme glavicu natrag.*)
ONA - (*Promislivši.*) Onda ovako. Nadrobit ću svekrvi da sam bila i u knjižari i tamo kupila ovu zbirku pjesama. Tako mogu opravdati tih petnaest minuta.
ON - (*Ozareno, grli je.*) To je sasvim nešto drugo.
ONA - (*Šapće, uzvraćajući zagrljaj.*) Borko, mili...
ON - Ja nisam Borko, nego Luka.
ONA - Znam. Ali bolje je da te zovem Borko.
ON - Zašto?
ONA - Shvati, panično se bojim da ću se zaletjeti i njemu reći Luka. A onda je – kraj.
ON - Zbilja kraj.
ONA - A ako si i ti Borko, nikad vas neću pobrkati. Dogovoreno?
ON - (*Nerado.*) Pa, ako ti se tako hoće...
ONA - Hvala, Luka.
ON - (*Naglašeno.*) Borko.
ONA - Ah, da, Borko. Nisi se uvrijedio?
ON - (*Suho.*) Ne.
ONA - Onda me čvršće zagrljaj. (*Šapuće sklopljenih očiju.*) Borko, Boro, Borkić, Borivoj, Borislav...
ON - (*Odmićući se.*) Na koga sad misliš – na njega ili mene?
ONA - (*Otvorivši oči.*) Naravno, na tebe. Jednostavno se privikavam na tvoje novo ime.
ON - Pomalo neobično.
ONA - Ne budi ljubomoran. Glavno je da mi je sad dobro.
ON - Zato je meni loše.
ONA - Zašto?
ON - Zato što želim grliti tebe, a ne tvoj kaput.
ONA - Zašto mi nisi prije rekao? Ja sam na njega već i zaboravila. (*Skida kaput.*)
ON - (*Grleći je.*) Davno je trebalo.
ONA - (*Uspaljeno.*) Borko, ljubljani! Milovanje moje!
ON - Govori tiše, susjedi ispod sve čuju.
ONA - Dobro, šaptaj ću. (*Jedva čujno.*) Voliš me?
ON - Što?
ONA - Pitam: voliš me?
ON - Volim.

Jedva započeo zagrljaj prekida glasno telefonsko zvonce.

- ONA - O, Bože!

Zvonce.

- ON - Da bi ga vrag odnio!

Telefon nastavlja zvoniti.

- ON - Što misliš, da dignem slušalicu?
ONA - Nemoj. Što ako je tvoja žena?
ON - S druge strane, molio sam dečke da mi jave ako se pojavi kontrola. (*Neodlučno se približava telefonu.*)
ONA - A ako je ona?

Oboje, kao začarani, bulje u telefon. Zvonjava prestane.

- ON - Čini se da je gotovo.
ONA - Hvala Bogu. (*Priljubi se uz njega.*)
ON - (*Ne obraćajući pozornost na nju.*) Nije to bila žena.
ONA - Misliš?
ON - Ona ne zna da sam doma.
ONA - Možda te je najprije zvala na posao?
ON - Rekli bi joj da sam nakratko izašao.
ONA - (*Grleći ga.*) Prestani misliti na to.
ON - (*Zabrinuto.*) Tko bi to mogao biti?
ONA - (*Nestrpljivo.*) Ma, zagrlj me!
ON - Čekaj. (*Bira broj.*) Miško? ... Ja sam. Nije me nitko tražio? ... Stvarno, nisi me ti zvao maloprije? ... Pa dobro, bok! (*Spusti slušalicu i vidi da je ONA opet u kaputu.*) Kamo ćeš ti?
ONA - Vrijeme mi je, mili.
ON - Čekaj još barem dvije minute.
ONA - Ne mogu.
ON - Nismo se čak ni dogovorili za sljedeći sastanak.
ONA - Sutra ja ne mogu. Preksutra također.
ON - Može u četvrtak poslije posla?
ONA - (*Lista po svom rokovniku.*) U četvrtak imamo sjednicu. Teško je reći kad će završiti. Dajmo radije u petak.
ON - U petak ja ne mogu. Idem sa ženom u posjet. (*Lista svoj rokovnik.*) Meni bi odgovarala nedjelja.
ONA - U slobodne dane sad ne izlazim iz kuće.
ON - Da muž ne bi ništa primijetio?
ONA - Meni to uopće nije smiješno.
ON - Ni meni.
ONA - A kako stojimo sljedeći tjedan?
ON - (*Gledajući u rokovnik.*) Nema šanse. Radit ću navečer.
ONA - Koliko dana?
ON - Do petoga.
ONA - Od petoga do desetoga imam tečaj.
ON - Dvanaestoga idem sa ženom na dopust.
ONA - Na duže?
ON - Do kraja mjeseca.
ONA - A onda opet večernji posao?
ON - Vjerojatno. (*Usredotočeno proučava rokovnik.*) Možda da se pokušamo sastati jedanaestoga?
ONA - Toliko unaprijed ne mogu ništa obećati.
ON - Drugog dana jednostavno nemamo. Osim nakratko.
ONA - Gdje?
ON - Meni bi odgovaralo u apoteci.
ON - Tamo je uvijek gužva.
ON - Onda u knjižnici.
ON - Tamo je uvijek prazno. Bit ćemo uočljivi.
ON - Može li u parku?
ONA - Prilično je daleko, a nećemo imati vremena. Još bi se i smrznuli.

- ON - Daj da onda jednostavno sjednemo u neki autobus i provozamo se do zadnje postaje i obratno.
- ONA - Pa da nas vidi cijeli grad?
- ON - Što predlažeš?
- ONA - (*Razmislivši.*) Dobro, nek bude autobus. Samo ti nemoj sa mnom razgovarati, nemoj sjesti pored mene i gledaj na drugu stranu.
- ON - Dogovoreno.
- ONA - (*Bilježi u rokovnik.*) Dakle, jedanaestoga u dvanaest u autobusu broj trinaest.
- ON - (*Također hoće zapisati u rokovnik, ali se zaustavi.*) Čekaj! Jedanaestoga ne mogu!
- ONA - Sâm si predložio.
- ON - Zaboravio sam da je to ženin rođendan.
- ONA - Pa proslavili ste ga prošli mjesec.
- ON - Ono nije bio njezin, nego djetetov.
- ONA - Ti svakog tjedna imaš poneku obiteljsku obvezu.
- ON - A što ja tu mogu?
- ONA - Ne možeš smisliti neku izliku da pobjegneš na pola sata?
- ON - (*Razmislivši.*) Znaš, možda, šišati?
- ONA - Ne.
- ON - Šteta. Mogao bih inače reći da idem brijaču.
- ONA - Pa kad bih i znala, gdje bih te mogla šišati? U parku? U autobusu?
- ON - Ne srđi se.
- ONA - Ne srđim se.
- ON - Telefonirat ću ti.
- ONA - Ne smiješ mi telefonirati, to već znaš.
- ON - Zvat ću te na posao.
- ONA - Jesi lud? Imamo jedan aparat na deset ljudi. Cijeli odjel će znati da me zove neki muški glas.
- ON - Pa što onda?
- ONA - Javit ću mužu.
- ON - Što im to treba?
- ONA - Ne znaš ti ljude.
- ON - Ako hoćeš, zvat ću ženskim glasom.
- ONA - Znaš, Luka...
- ON - Borko.
- ONA - Ah, da, Borko. Borko. Vidiš kako je lako zabuniti se.
- ON - Što si htjela reći?
- ONA - Da ne znaš oponašati ženski glas.
- ON - Bude li potrebno, znat ću. (*Ženskim glasom.*) “Budite dobri, spojite me, molim...” (*Normalnim glasom.*) Što kažeš?
- ONA - (*Uzdahnuvši.*) Radije ću ja tebe zvati ja posao. Istina, teško mi je doći do telefona.
- ON - A mene je teško uloviti.
- ONA - Ali, u slučaju potrebe, prenesu ti poruku?
- ON - Prenesu. Ako nalikuje na službenu.
- ONA - Dobro. Daj da, za svaki slučaj, vrijeme pomaknemo za dan i dva sata.
- ON - Kako to misliš?
- ONA - Pa, ako ja kažem: “Javite mu da je savjetovanje sutra u tri”, to zapravo znači da ćemo se naći preksutra u pet.
- ON - (*Potpuno zbunjeno.*) “Sutra u pet... preksutra u tr...” Oprosti, bit će jednostavnije

da ti pišem na poste restante.

ONA - Ali ne na našu lokalnu poštu.

ON - Mogu na glavnu.

ONA - To mi je daleko od kuće.

ON - (*Zirne na sat.*) Oprosti, ali sad moram bježati natrag u ured.

ONA - Ali nismo se još dogovorili.

ON - Onda ću, za svaki slučaj, telefonirati. (*Bira broj. Ženskim glasom.*) Spojite me, molim vas, s Mišom... Miša? Kako je tamo? Sve u redu? Ne prepoznaješ? Pa ja sam, Borko. (*Trgne se, normalnim glasom.*) Ah, kvragu... Ne Borko, nego Luka! Luka! Ne, nisam pijan i ne zezam se. Objasnit ću ti poslije. ... Što?! ... Primijetio? (*Uznemireno.*) Davno? ... Izbezumljen od bijesa? ... Trčim. (*Spusti slušalicu. Tragički.*) Samo mi je to falilo.

ONA - Što se dogodilo?

ON - Prijete mi kaznom zbog izlaska.

ONA - Proći će.

ON - Lako je tebi govoriti.

ONA - Ne paničari.

ON - Šef me odavno ima na zubu. Samo mu treba povod.

ONA - Pa dakle, ja giljam.

ON - Idemo skupa.

ONA - Ne skupa. Mogu nas vidjeti.

ON - Zbilja. Idi ti prva.

ONA - (*Uzima torbu.*) Poljubi me za rastanak.

ON - (*Užurbano je ljubi.*) Doviđenja.

ONA - Nije nam lako, je li?

ON - Zato nije dosadno.

ONA - Naši susreti meni su jedinstvena radost u životu. A tebi?

ON - (*Užurbano se spremajući.*) I meni.

ONA - Voliš me?

ON - (*Nestrpljivo.*) Volim, volim. Idi.

Zvonce na vratima. Oboje se ukoče u strahu.

ONA - (*Šaptom.*) Tko je to?

ON - Otkud bih znao?

ONA - Sva se tresem.

ON - Ne boj se. Pozvonit će dva-tri puta i otići.

Zvoni ponovno.

ONA - Poludjet ću.

ON - Tiho! (*Probljedi divši.*) Čini mi se da netko pokušava otključati. Čuješ?

Napregnuta šutnja.

ONA - Pogledaj tiho kroza špijunku.

ON se na prstima prikrada vratima i vraća se s očajničkim izrazom na licu.

ONA - Onda?

- ON - (*Beznadno.*) Žena.
 ONA - Siguran si?
 ON - Ne znam... na stubištu je tamno.
 ONA - Ovo sličići na noćnu moru... (*Prestrašeno.*) Može li ona ući ovamo?
 ON - Ne, na vratima je zasun.

Zvono.

- ONA - Ovo je nepodnošljivo.
 ON - Moramo malo pričekati. Možda ode.
 ONA - Ne mogu čekati. Odavno sam morala biti doma.
 ON - A ja na poslu.
 ONA - Ubit će me muž.
 ON - Meni će šef dati nogu.
 ONA - Trebala je biti na poslu. Što ju je nanijelo ovamo?
 ON - Ne znam. Nešto joj je ustrebalo.
 ONA - Davno sam već htjela otići, a ti neprestano „čekaj“ pa „čekaj“. Pa sam, evo, i dočekala.
 ON - Ja sam te požurivao, ali si se ti razvlačila.
 ONA - Ti nemaš savjesti. Ja uopće nisam htjela doći – imala sam loš predosjećaj.
 ON - A misliš da se meni dalo izvlačiti iz ureda, dok me šef može svaki čas otkriti? Znao sam da ovo ne može dobro svršiti.

Zvono.

- ONA - Moramo otvoriti. Na kraju krajeva, oboje smo u kaputima.
 ON - Trebalo je to odmah učiniti. Što joj sad možemo reći?
 ONA - Svejedno se moramo nekamo djenuti. Čemu odugovlačiti?
 ON - Ne znam... Možda ona ipak ode?
 ONA - Shvati, ja ne mogu više ostati ovdje... Svekrva već vjerojatno telefonira mužu...
 ON - Pet godina sam se trudio da se popnem do tog položaja – i tako glupo ću nadrljati... A sad još i ova priča...
 ONA - (*Odlučno.*) Otvori. Na kraju krajeva jesi li muško ili nisi muško?
 ON - Muško sam. Ali otvoriti neću.
 ONA - Čega se bojiš? Sâm si govorio da vam se odnos raspada.
 ON - I ti si sama tvrdila da ste se ti i muž otudili, a drhtiš pred njim kao list na vjetru.
 ONA - To je nešto posve drugo.
 ON - I kod mene je posve drugo. Kako joj mogu pogledati u oči?
 ONA - Tebe, izgleda, muči savjest? Nije li kasno za to?
 ON - Uvijek me je mučila. Za razliku od tebe.
 ONA - Pa, kad si ti u takvoj prpi, otvorit ću ja. (*Odlučno pođe prema izlazu.*)
 ON - (*Prepriječivši joj put.*) Stani!
 ONA - (*Odgurnivši ga.*) Pusti me!
 ON - (*Šaptom.*) Tiše!
 ONA - Bijedna, ljigava kukavice!
 ON - Meni se, može biti, cijeli život ruši, a ti se jedino brineš da ne okasniš svojoj šugavoj svekrvi.
 ONA - A ti se bojiš nekakve babetine s kojom si se odavno trebao rastati.
 ON - Ta „babetina“ je, prvo, pet godina mlađa od tebe, a drugo, dvadeset puta ljepša. U usporedbi s njom ti si.... (*Traži odgovarajući izraz.*) ...obična gadura.

- ONA - Zašto si mi se onda uopće nabacivao?
ON - Prvo, radi promjene, a drugo, iz gluposti.
ONA - Kad bi samo znao koliko te sad mrzim!
ON - Ne više nego ja tebe!

Stanka.

- ONA - Nekako dugo ne zvoni.
ON - Čini mi se, da sam čuo korake na stubištu.
ONA - Možda je otišla? Pogledaj.

ON se prikrada vratima i vrati se s olakšanjem.

- ON - Nikoga.
ONA - Kakva sreća! (*Baci mu se oko vrata.*) Ne srdi se, može?
ON - Ni ti se ne srdi.
ONA - (*Uzimajući torbu.*) Zgiljala sam
ON - Sretno.
ONA - Za sastanak ćemo se dogovoriti poslije.
ON - Dobro.
ONA - Otključaj.

Oni požure izlazu, ali ih zaustavi reski, uporni zvuk zvonca na vratima. Oni se ukipe. Istovremeno počne zvoniti i telefon. Oni očajnički i bespomoćno zure jedno u drugo.

Svršetak priče "Preljubničke slasti"

3. Takva posla

Kuhinja u suvremenom stanu. Mlada žena prostire stol za ručak. Zvono na vratima. Žena bez žurbe odlazi otvoriti vrata i vraća se. Za njom ulazi muškarac. ON nosi torbe s povrćem, kruhom i drugim namirnicama.

ON - Sve sam kupio što si naručila.

ONA - (*Cmokne ga u obraz.*) Hvala. Stavi zelje u pretinac za povrće. Samo najprije obuj papuče; oprala sam pod.

ON odloži torbe na pod, izuva cipele, na uobičajeni način gurne noge u papuče pa slaže namirnice po policama.

ONA - Hoćemo odmah jesti, ili ćeš najprije predahnuti?

ON - (*Cmoknuvši je za odgovor.*) S dopuštenjem, odmah. Nešto sam ogladnio.

ONA - Onda peri ruke.

ON skida sako i kravatu te pere ruke. ONA reže kruh, stavlja na stol tanjure i pribor za jelo.

ONA - Jesi?

ON - Jesam.

ONA - Sjedni.

Uzima iz njegovih ruku ručnik i vješa ga na mjesto. ON sjeda za stol.

ONA - Kako se osjećaš? Nije bolje?

ON - Nije bolje. Ali nije ni gore.

ONA - Kako je na poslu?

ON - Uvijek isto.

ONA - (*Poslužujući jelo.*) Nisi mi osobito veseo.

ON - Takav sam kakav sam uvijek.

ONA - Čašu vina?

ON - Može.

ONA - (*Donosi vino.*) Donesi otvarač.

ON - Tamo je gdje uvijek stoji?

ONA - Da.

ON ode po otvarač i vrati se.

ON - (*Otvarajući bocu.*) A gdje je tvoja čaša?

ONA - Ja neću.

ON - Zašto?

ONA - Neće mi se.

- ON - Što je tebi?
ONA - Ništa.
ON - Zbilja?
ONA - (*Osmjehujući se.*) Uistinu, ništa.
ON - Onda ću ti svejedno natočiti. (*Uzima još jednu čašu i nalijeva vino.*) Za što pijemo?
ONA - Za tvoje dobro.
ON - Slažem se.

ON ispije. ONA odloži čašu s netaknutim vinom. On se s apetitom prihvaća jela.

- ON - Moja najdraža salata.
ONA - Znam. Valja li?
ON - I te kako.
ONA - Jako mi je drago. (*Nalijeva mu vino.*)
ON - (*Dižući čašu.*) A sad pijemo za to da bude dobro tebi.
ONA - Dajmo.

ON ispije. ONA ostavi vino netaknuto.

- ONA - Mogu donijeti glavno jelo?
ON - Naravno. Pa, što ima novo kod tebe?
ONA - Haljina.
ON - Da? A nisam ni primijetio.
ONA - Zнала sam da nećeš primijetiti.
ON - Pa ustani, okreni se. Grandiozna haljina! Čestitam. To je, svakako, važna novost.
ONA - Ima još jedna. Dobit ćemo bebu.
ON - Da? To, je razumije se, također važno. (*Prestane žvakati.*) Čekaj... Ma, daj, ponovi.
ONA - Ti očito nisi slušao?
ON - Mi ćemo dobiti bebu?
ONA - Da
ON - Istina?
ONA - Istina.
ON - (*Zasjavši.*) Pa to je fantastično! (*Skoči sa stolca, podigne je u naručje i vrti se s njom po sobi.*)
ONA - (*Smijući se.*) Pusti me!
ON - Ni za što na svijetu!
ONA - Ti si lud! Pripazi!
ON - (*Zaustavi se i spusti je na pod.*) Oprosti. Zaboravio sam da sad valja s tobom obazrivo postupati.
ONA - Ne sa mnom, nego s novom haljinom. Mene zasad ne treba štedjeti.
ON - Bila si kod liječnika?
ONA - Još ne.
ON - Ali to je sigurno? Nisi se prevarila?
ONA - Ne. Je li ti drago?
ON - Naravno! A tebi kao nije?
ONA - Sjedni, jedi. Jelo se hladi.
ON - Za ovu priliku svakako treba popiti. (*Nalijeva vino* .)
ONA - Pij.

- ON - Dajmo skupa.
ONA - Ja sad ne bih trebala.
ON - Ah, da... Onda neću ni ja. (*Odloži čašu.*) Što bi voljela, dečka ili curicu?
ONA - A ti?
ON - Samo dečka. Znaš već da si želim sina. Kako li želim sina!
ONA - Dečka, onda dečka.
ON - I da sličići na mene.
ONA - Obično dečkićići sličiće na majke.
ON - Znam to. Ali ti se pobrini.
ONA - Rado. Tebi je zbilja drago?
ON - Presretan sam. Ja zbilja jako volim djecu.
ONA - Znam.
ON - Sama pomisao da će se na svijetu pojaviti još jedna čestica mene... To je strašno ugodno.
ONA - Da, ugodno je.
ON - Cijelog sam života želio dijete s voljenom ženom.
ONA - (*Osmjehujući se.*) Onda ti se san neće skoro ostvariti.
ON - Zašto?
ONA - Kao prvo, morao bi se najprije u neku zaljubiti, a kao drugo, morao bi se uspjeti ne odljubiti, u krajnjem slučaju, bar devet mjeseci.
ON - Ovo je ispod pojasa?
ONA - Ne, obična šala.

Stanka.

- ONA - Hoćeš čaj?
ON - Može šalica.
ONA - Odmah ću skuhati. Tebi se, kao obično, pogoršalo?
ON - Sada nešto manje. I dalje loše spavam.
ONA - Stvarno, ne zaboravi uzeti svoju tabletu. (*Daje mu pilulu.*)

ONA kuha čaj. ON baci letimičan pogled na sat.

- ONA - Nije ti vrijeme za kući?
ON - Ne još.
ONA - Ako ti je vrijeme, radije idi. Ne želim da se zbog mene nerviraš.
ON - Najavio sam ženi da ću se zadržati.
ONA - (*Stavljajući šalicu pred njega.*) Pij.
ON - Hvala.
ONA - Hoćeš još jesti?
ON - Hvala, ne.
ONA - Onda ću maknuti.

ONA miče jelo sa stola.

- ON - I što namjeravaš činiti?
ONA - U kom smislu?
ON - S djetetom.
ONA - Ništa. A ti bi htio da nešto učinim?
ON - Ne, samo sam pitao.

- ONA - Ti se ni oko čega ne trebaš uznemiravati. To su moji problemi, a ne tvoji.
 ON - Ne radi se o mojem uznemiravanju.
 ONA - Uopće ti nisam namjeravala ni reći.
 ON - Svejedno to ne možeš sakriti.
 ONA - Kako bih rekla... Još mjesec-dva ne bi ništa primijetio.
 ON - A onda?
 ONA - Nitko ne zna što će biti onda.

Duga stanka.

- ONA - Počeo si razmišljati?
 ON - A ti kao nisi?
 ONA - Ja sam već odavno razmislila.
 ON - I što si zaključila?
 ONA - Vino da odnesem ili ostavim?
 ON - Ostavi za svaki slučaj.
 ONA - Hoćeš usto limun ili rakiju?
 ON - Hvala, ne treba. Ma, uostalom, daj. Ili ne, nemoj. Ne znam. Vraški složeno pitanje.
 ONA - To ti o limunu?
 ON - Ne, ne o limunu.
 ONA - Kao da si se i ti rastužio.
 ON - Oprosti.
 ONA - Ja sam kriva. Oprosti, molim te.

Stanka.

- ON - On zna?
 ONA - Ne.
 ON - Kad ćeš mu reći?
 ONA - Kad se vrati s dopusta, nakon nekog vremena ću mu reći.
 ON - Zanima me kako će to on primiti.
 ONA - Ne znam. Mislim da će se obradovati.
 ON - Neće mu se to učiniti čudnim?
 ONA - Valja to izvesti tako da mu se ne učini.
 ON - Hvala na obavijesti. (*Smrkne se i nalijeva si vino.*)
 ONA - A ti bi da ja to ne napravim?
 ON - Ništa ja ne bih. (*Pije.*) Mogla bi me poštediti nevažnih pojedinosti.
 ONA - A ti bi se mogao ne raspitivati o njima.

ONA počne prati posuđe. Stanka.

- ON - Odmori se, ja ću oprati.
 ONA - Pa samo su tri tanjura.
 ON - (*Primivši je za ramena pokušava je odvojiti od sudopera.*) Pusti, ja ću.
 ONA - Radije obriši noževe i vilice. (*Daje mu kuhinjsku krpu.*)
 ON - Sad moraš jesti više voća.
 ONA - Zašto?
 ON - Malomu trebaju vitamini.
 ONA - Još je rano brinuti se o tomu.
 ON - Zašto?

- ONA - Kao da se malo što može dogoditi.
ON - Ti si već odlučila da nećeš ništa poduzeti.
ONA - Ništa još nisam odlučila.
ON - Kamo ću s vilicama?
ONA - Pusti, ja ću spremi.
ON - Gdje će stajati krevetić?
ONA - Nisam još o tomu mislila
ON - Najbolje između ormara i prozora.
ONA - Kroz prozor će puhati.
ON - Ali ima dosta svjetla. Djetetu treba sunce.
ONA - Odlučit ćemo poslije. Još nije sigurno hoću li ovdje živjeti.

Stanka.

- ON - Hoćeš se razvesti od njega?
ONA - A ti hoćeš da s njim vječno živim?
ON - Da brišem čaše, ili da ih ostavim neka se cijede?
ONA - Obriši, ali oprezno.
ON - Neće ti biti lako samoj.
ONA - Hvala na iskrenosti.
ON - Ti već znaš moje probleme.
ONA - Ne uzbuđuj se, neću zahtijevati da se od nje razvedeš.
ON - O svakom ozbiljnom koraku valja ozbiljno promisliti.
ONA - S njim više ne mogu živjeti.
ON - Govorila si mi da on nije loš čovjek.
ONA - Jednostavno predivan. Ali ga ne volim.
ON - Događa se to.
ONA - I, što je mnogo gore, volim drugoga.
ON - To prolazi.
ONA - Ne kod mene.
ON - Ispast će ti tanjur.
ONA - Mislila sam... kad se vrati, istog časa ću mu predložiti rastavu. I, evo, sutra se vraća.
ON - I što ćeš mu reći?

Stanka.

- ONA - Još ti nisam dala injekciju.
ON - Možemo li je danas preskočiti?
ONA - Zašto? Tvoj se živčani sustav mora oporavljati.
ON - Ma, to baš i ne pomaže.
ONA - Propisano ti je trideset injekcija, a dala sam ti samo osamnaest.
ON - Ne vjerujem ja u njih previše.
ONA - Kako je propisano, tako ćemo činiti. Barem radi mirne savjesti.
ON - Misliš da će mi se od toga umiriti savjest?
ONA - Zar ti je nemirna?
ON - Razumije se.
ONA - Zanimljivo. Zašto?
ON - Razaram tvoj život.
ONA - Ne pričaj gluposti.

- ON - To je sasvim razumna konstatacija.
ONA - Ja sam odrasla osoba.
ON - Pa što?
ONA - Sama razaram svoj život.
ON - Kad ne bi bilo mene, imala bi normalnu obitelj.
ONA - Ja ne želim normalnu obitelj.
ON - Kad ne bi bilo mene, htjela bi ju.
ONA - Daj, nemojmo gatati.
ON - Što ćeš mu, dakle, sutra reći?
ONA - Najvjerojatnije ništa.
ON - Zašto?
ONA - Sad ne smijem misliti samo na sebe.
ON - Drugi se i s djecom razvode.
ONA - Zaboravio si kolika mi je plaća.
ON - On će ti plaćati alimentaciju.
ONA - Ti bi da ja od njega uzimam novac za tvoje dijete?
ON - Oprosti, rekao sam to ne misleći. Stvarno... Dijete je zbilja moje?

ONA mu odgovori začuđenim i prijekornim pogledom.

- ON - Oprosti, opet sam rekao ne misleći.
ONA - Nije važno, zaslužila sam takva pitanja.
ON - Ne srđi se.
ONA - Daj mi, molim te, ampulu. Osim toga, moram negdje živjeti s malenim.
ON - Vjerujem kako će on biti toliko velikodušan da se iseli.
ONA - Ali ja neću biti toliko bestidna da ga istjeram.
ON - Razumijem.
ONA - No, na kraju krajeva, ne radi se ni o novcu niti o stanovanju.
ON - Nego o čemu?
ONA - Djetetu treba normalna obitelj.
ON - Djeca odrastaju i bez očeva.
ONA - Ja sam odrasla bez oca.
ON - Eto vidiš.
ONA - Zato i hoću da moje dijete ima oca.
ON - Drugim riječima, odlučila si se ne razvoditi.
ONA - A ti hoćeš da se razvedem od njega?

Stanka.

- ON - Ne znam što hoću.
ONA - Ja znam što hoću, ali kakva mi je korist od toga? (*Dohvaća vatu i priprema se dati injekciju.*) Čemu se s tobom savjetujem? Pametnije mi je ni s kim.
ON - Ma, naravno.
ONA - Dodaj mi, molim te, bočicu s alkoholom.
ON - Ovako ili onako, valja se odlučiti na nešto.
ONA - Znam.
ON - Treba pretresti sve varijante. Na kraju krajeva, nema ih ni tako mnogo.
ONA - Samo tri.
ON - Očigledno, prva je – nastaviti živjeti s njim.
ONA - Ja bih pretpostavila s tobom.

- ON - Ti znaš moje probleme.
ONA - Iskreno govoreći, ne osobito.
ON - To smo već ne jednom pretresali.
ONA - Drugim riječima, tebi je ta varijanta neprihvatljiva.
ON - Barem zasad.
ONA - Ostaje posljednje – živjeti sama. Vidiš kako se udvoje sve može brzo riješiti.
ON - Ali već smo ustanovili da isto tako ne možeš s djetetom živjeti sama.
ONA - Postoji i četvrta varijanta – ne živjeti uopće.
ON - Ti se, naravno, šališ.
ONA - Naravno, šalim se.
ON - Možda je bolje, u takvim okolnostima, ne imati dijete?
ONA - I što onda?
ON - Onda se iznova pojave tri varijante.
ONA - Koje se jednako brzo svedu na jednu.
ON - Tada barem možeš biti slobodna.
ONA - A ti stvarno hoćeš da ja budem slobodna?
ON - Ja hoću da budeš sretna.
ONA - Sama?

Stanka.

- ONA - Kako je sad kod vas doma?
ON - Loše.
ONA - Dakle, kao uvijek?
ON - Gore.
ONA - Ona naslućuje?
ON - Oprosti, ali ne radi se o tom.
ONA - Nego o čemu?
ON - O tomu, što mi je ona – strana osoba. Posljednjih mjeseci to mi je postalo savršeno jasno.
ONA - Što će biti dalje?
ON - Ne znam. Dođe mi da se ispalim na Mjesec. (*Nalijeva si vino.*) Takva posla.
ONA - (*Držeći špricu u ruci.*) No, daj da liječimo tvoje živce.

ON legne. ONA mu daje injekciju.

- ONA - Boljelo?
ON - Uopće ne. Hvala.
ONA - Lezi malo.
ON - Dobro bodeš. Kako si to brzo naučila.
ONA - Ne zaboravi ponijeti ampule.
ON - Zašto?
ONA - Sutra ne možeš doći ovamo. Zaboravio si?
ON - Ah, da. Ali ampule neću ponijeti. Tko će me bosti? Ne ide mi se radi toga u ambulantu.
ONA - Zamoli ženu.
ON - Ona to ne zna.
ONA - Neka se nauči.
ON - Ona nije obavezna biti medicinska sestra.
ONA - Tako ona kaže?

ON - Da.

ONA - Možeš ustati. (*Pokupi rabljenu špricu, vatu i alkohol.*) Ampule svejedno ponesi.

Stanka.

ON - Kako je brzo proletio mjesec.

ONA - Da.

ON - A sad sve poćinje iznova.

ONA - Da.

ON - Iznova ćemo se morati negdje sastajati.

ONA - Da.

ON - I ti opet nikad nećeš imati vremena.

ONA - Da.

ON - I opet ti neću smjeti telefonirati.

ONA - Ni ja tebi.

ON - On stiže sutra navećer?

ONA - Da.

ON - Znaći, već iduće noći bit ćete skupa?

ONA šuti.

ON - Iskreno rećeno, jako sam umoran.

ONA - Ja također.

ON - Umoran sam od tajnih sastanaka.

ONA - I ja.

ON - Dodijalo mi je plašiti se prolaznika.

ONA - I meni.

ON - Umorio sam se od dvostrukog života.

ONA - Ja također.

ON - Sam se sebi gadim.

ONA - Hoćeš da sutra odem od njega?

Stanka.

ON - To moraš sama odlučiti.

ONA - I odlučit ću sama. Ali hoćeš li to ti, ili nećeš?

ON - Ne znam.

ONA - Mili, reci da ti to hoćeš. To te ni na što ne obvezuje.

ON - Rado bih to rekao, ali...

ONA - Oslobodi me.

ON - Otići ćeš od njega, a što zatim?

ONA - Kad i ne bi bilo ničega zatim, tebe se to ne tiće.

ON - Ne može me se to ne ticati. Na koncu konca, nećeš imati nikoga osim mene.

ONA - Neka te to ne uznemirava. Dođi mi jednom tjedno, i to će mi biti dosta.

ON - Neće ti biti lako.

ONA - Bit će mi vrlo dobro. Bit ću samo tvoja.

ON - Ali ja neću biti tvoj.

ONA - Ako ti je mnogo jednom tjedno, dođi jednom u deset dana. Ili jedanput mjesećno. Koliko ti se bude htjelo. Tek toliko da znam kako sam ti potrebna.

- ON - A dijete?
- ONA - S njim će mi biti lakše, kako to ne shvaćaš.
- ON - I teže također.
- ONA - Ništa se ti ne brini, ništa neću početi zahtijevati od tebe.
- ON - Imaš pravo na to.
- ONA - Ne treba spominjati pravo i dug. Reci mi radije jesam li ti potrebna?
- ON - Da. Potrebna si mi. (*Pošutjevši.*) A možda i nisi. Ne znam.
- ONA - Evo, to sam od tebe htjela čuti.
- ON - Nisi se uvrijedila?
- ONA - Ne.
- ON - Znaš, nešto se u meni slomilo.
- ONA - Znam.
- ON - Vjerojatno se prema tebi više ne ponašam onako kao prije.
- ONA - Znam.
- ON - I vrlo sam umoran.
- ONA - To si već rekao.
- ON - Prije sam silno želio biti s tobom, ali mi je bilo žao napustiti obitelj.
- ONA - Znam.
- ON - Sad mi ničega nije žao, ali više ništa ni ne želim.
- ONA - Znam.
- ON - Obitelj mi se svakako raspala... I moja i tvoja. Strašno sam kriv pred tobom.
- ONA - Ti si se, jednostavno, odljubio. U čemu je tu krivica?
- ON - Nisam se još od tebe odljubio.
- ONA - Ovo „još“, znači da se na to neće dugo čekati.
- ON - Može biti. Ne znam. Besumnje, za ljubav sam već nesposoban. Jedino za nekakvu poluljubav. Oprosti.
- ONA - Za što? Ako je netko kriv, to sam onda ja sama. Kolebala sam se, čekala, obmanjivala, iscrpila i tebe i sebe i sve izgubila.
- ON - Ne optužuj se bez razloga.
- ONA - Najvažnije na svijetu meni si – ti. I ja te gubim. Zbog svoje krivice. Sada znam – trebalo je na samom početku odbaciti sve i živjeti samo za tebe. Ostati sama, viđati se s tobom makar i rijetko, ali biti tvoja. I tada bi sve bilo drukčije.
- ON - Može biti. Kako li se sve nelijepo i nakrivo složilo.

Stanka. ON si nalijeva vino.

- ONA - Oprosti. Ja i opet objašnjavam odnose, a ti to ne voliš. Još ne moraš ići?
- ON - Odavno sam morao.
- ONA - Otpratit ću te, može?
- ON - Ne treba, umorna si.
- ONA - Svejedno sad moram svaki dan šetati. Pričekaj da se obučem. (*Češlja se pred ogledalom.*)
- ON - Čuj, a možda, kao da... uopće nisi zanjela?
- ONA - Mili, ja nemam izbora.
- ON - Zašto?
- ONA - Zato što nemam.
- ON - I opet, zašto?
- ONA - Zato što su mi doktori rekli: ili sad ili nikad.
- ON - Još uopće nisi bila kod doktora.
- ONA - Rekli su mi to davno.

- ON - Znači, ništa, baš ništa ne možeš učiniti?
ONA - Ne mogu.
ON - Zašto si to uopće odlučila?
ONA - Donesi mi, molim te, moje cipele.
ON - Ili se to dogodilo slučajno?
ONA - Ne, nije bilo slučajno. Tako sam htjela.
ON - Onda te ne razumijem.
ONA - Donesi, molim te, cipele.
ON - Sama si sebe stjerala u kut.
ONA - Znam.
ON - Pa ako znaš, zašto si se onda na to odlučila?
ONA - Ti zbilja ne shvaćaš?
ON - Ne shvaćam.
ONA - Jednostavno sam iznenada shvatila da te gubim. Da sam te već izgubila. Još tjedan, mjesec i mi ćemo se rastati.
ON - Uopće ne vidim vezu.
ONA - Jer nisi žensko.
ON - S tim se sporiti nema smisla.
ONA - Kako ne razumiješ: ti uskoro više nećeš biti sa mnom, ali tvoj duplikat ostat će sa mnom zauvijek. Zar to nije rješenje?
ON - Ti si luda.
ONA - Štoviše, ako te nikad više ne budem vidjela, sada smo vezani za cijeli život.
ON - Poslije ćeš zažaliti zbog toga.
ONA - Nikad.
ON - Bit će ti vrlo teško.
ONA - Zato ću imati za koga i za što živjeti.
ON - Ne znam što bih ti rekao.
ONA - Ništa ni ne treba reći.

Stanka. ON joj donese cipele. ONA ih maltene obuje, ali ih ponovno izuje.

- ONA - Znaš što, ja zbilja ne idem. Stvarno sam umorna. Nećeš se uvrijediti?
ON - Ne, naravno.
ONA - Sutra dolazi muž... Znaš, moram ti reći... (*Zastane.*)
ON - Što mi moraš reći?
ONA - Mnogo toga. Ali nikako ne uspijevam. Znaš, meni je sve izgubilo smisao, osim sastanaka s tobom. Naši problemi, svađe, glupi razgovori... sve je nevažno; važno je jedino što ti postojiš. Jučer si zaboravio rukavicu, i ja sam cijeli dan sjedila, zabila lice u nju, jer je sačuvala miris tvoje ruke...
ON - Kako si ti mila...
ONA - A sutra on stiže... Jedina mi je utjeha što ću imati sina s tobom.
ON - A mene to sad više ne veseli.
ONA - Zašto?
ON - Zato što sin neće biti sa mnom. Ja ga, možda, nikad neću ni vidjeti.
ONA - Moguće.
ON - Ja ga nikad neću uzeti u naručaj, on me nikad neće zagrliti... Štoviše, i njegovo ime bit će tuđe.
ONA - Da. Zbog toga ću izludjeti.
ON - On nikada neće saznati za mene.

- ONA - Strašno uvredljivo.
ON - Takva posla.
ONA - Sami smo svemu krivi.
ON - Da.
ONA - Vrijeme ti je.

ON stavlja kravatu i oblači sako.

- ONA - Loše izgledaš.
ON - I ti. (*Poljubi je.*) Idem.
ONA - Obavezno primaj injekcije.
ON - Ne diži teške terete. Pazi na sebe.
ONA - I ne zaboravljaj uzimati tablete.
ON - Budi više na zraku.
ONA - Idi.

Svršetak priče "Takva posla"

Prednje tri priče čine tematsku i stilsku cjelinu i mogu se izvesti svaka zasebno, ili kao cjelovečernja tročinka.

Priče koje slijede tematski su srodne s prethodnima, ali ne predstavljaju cjelinu s njima i mogu se izvoditi jedino kao zasebne jednočinke, jer se ni stilski ne podudaraju

4. Mi se nikad ne svadamo

OSOBE:

MUŽ
ŽENA

Stan MUŽA i ŽENE. ŽENA glača rublje. Zvono. ŽENA otvara Mužu vrata.

- MUŽ - *(Neusiljeno.)* Bok, ljubljena. *(Cmokne Ženu u obraz.)*
 ŽENA - Zdravo, dragi.
 MUŽ - Što ima novo?
 ŽENA - Sve je kao uvijek.
 MUŽ - *(U stranu.)* Puder sam očetkao, mirise oprao, vino prikrio zrcima kave – čini se da nije ništa primijetila.
 ŽENA - *(U stranu.)* Puder je očetkao, mirise oprao, vino prikrio zncima kave i misli da ja nisam ništa primijetila.
 MUŽ - Djeca spavaju?
 ŽENA - *(S osobito istaknutim prijekorom.)* Odavno.
 MUŽ - *(Zbunjeno.)* Znaš, malo sam se zadržao na poslu...
 ŽENA - «Malo»?
 MUŽ - Banuo nam je inspektor iz uprave... *(U stranu.)* Zašto su žene stalno nečim nezadovoljne?
 ŽENA - *(U stranu.)* Pretjerano je živahan.
 MUŽ - ... i morali smo žurno srediti svu silu pitanja.
 ŽENA - *(U stranu.)* Kako on temeljito laže.
 MUŽ - *(U stranu.)* Dobro je da sam unaprijed smislio svoju verziju. *(Ženi.)* Ne možeš ni zamisliti kako sam umoran.
 ŽENA - Zamišljam.
 MUŽ - *(U stranu.)* Zbilja sam umoran.
 ŽENA - Jesi gladan?
 MUŽ - Kao vuk. Istina, pili smo kavu...
 ŽENA - Samo kavu?
 MUŽ - možda i ne samo kavu... *(U stranu.)* Ona, čini se, nešto naslućuje. Pa što, dotjerat ćemo verziju.
 ŽENA - Možda niste samo pili?
 MUŽ - Da, naravno. Nešto smo i gricnuli.
 ŽENA - Tko to „mi“?
 MUŽ - Već sam ti objasnio – inspektor iz uprave.
 ŽENA - *(U stranu.)* Gleda me ravno u oči.
 MUŽ - *(U stranu.)* Sve se svodi na to, da je ona uistinu inspektorica iz uprave. Doputovala je posebice zato da sa mnom provede dan-dva.

- ŽENA** - Ako ste nešto grickali, kako to da si gladan kao vuk?
- MUŽ** - Zar sam to rekao?
- ŽENA** - Malo prije.
- MUŽ** - Nisi ne dobro razumjela. Ili sam se ja nejasno izrazio. Umoran sam kao vuk.
- ŽENA** - Umoran se bude kao konj. Evo ja sam, na primjer, umorna kao konj.
- MUŽ** - A ja – kao vuk.
- ŽENA** - (*U stranu.*) Na kilometar se vidi kako mulja. Kad mora nešto prikriti, jednostavno šutke sjedi za jelom i pokrije se preko ušiju.
Čuju se zvuci glasovira. MUŽ dignu glavu.
- MUŽ** - (*Gledajući uvis.*) Susjeda stalno svira?
- ŽENA** - Stalno svira. Dok joj muž ne dođe. Onda, hoćeš li jesti ili nećeš?
- MUŽ** - Oprosti, neću. (*U stranu.*) Nas dvoje smo poput anegdootnih junaka: toliko banalni, da više nismo ni smiješni.
- ŽENA** - Dakle, pričaj.
- MUŽ** - O čemu?
- ŽENA** - Gdje si bio?
- MUŽ** - Po koji put ti moram tumačiti: zadržali smo se na poslu, a onda smo otišli malo sjesti u jedan lokal...
- ŽENA** - Koji točno?
- MUŽ** - Zašto ti je to važno?
- ŽENA** - Jednostavno želim znati istinu. (*U stranu.*) Što će mi istina? Uopće je ne želim znati. Sve dok ništa ne znam, ne moram donositi odluke. Dok ništa ne dopre do ušiju, ništa se nije dogodilo. Pa i zašto bih morala znati gdje, s kim i kako je proveo te sate, što joj je govorio i kako je ona njemu tepala? Ne, ne, on je jednostavno pijuckao s prijateljima. Ili čak s tim inspektorom. Bezazlena pojava. Valja se suzdržati. Više ni jednog pitanja. (*Mužu.*) Pa gdje si to uopće bio?
- MUŽ** - Ja tebe uopće ne razumijem. (*U stranu.*) Ono što stvarno ne razumijem, to je kako se desilo da ja, općenito ozbiljan i ne bedast čovjek, cijenjeni djelatnik, odjednom igram ulogu dvorske lude. Zašto sam dužan nešto objasniti, nešto izmišljati, o nečemu se opravdavati?
- ŽENA** - Ja čekam.
- MUŽ** - Što?
- ŽENA** - Tvoje objašnjenje. (*U stranu.*) Ipak se ne mogu suzdržati od pitanja. I sve je to nelijepo samoljublje. Ja sam, vidiš, ponosna. Neću da mi se smiju. Neka se ne misli da me se može tek tako obmanjivati... Je li moguće da ti ništavni razlozi imaju nada mnoom više vlasti nego briga o obitelji i djeci? A istovremeno, on ustvari i govori istinu - tu prokletu istinu koju ja zapravo ne želim čuti?
- MUŽ** - (*U stranu.*) A što bi bilo da joj istresem sve kako je? Hoćeš, tobože, istinu – izvoli, u slast ti bila. Bio sam s nekom, zabavljao sam se s njom... sama znaš kako. Meni je sve postalo do te mjere savršeno svejedno, da gore ne može biti. Na koncu konca, moram se postaviti. Neka zna gdje joj je mjesto. Što me volja, to činim. Ionako neće od mene otići. Evo, sad idem do nje i reći ću joj. (*Priđe Ženi.*) Gdje sam bio? Malo sam prosjedio u restoranu. Kakvo ti je još objašnjenje potrebno? (*U stranu.*) Bijedna kukavica.
- ŽENA** - Dobro, završimo s tom pričom. (*Ponovno se prihvati glačanja, bacajući s vremena na vrijeme pogled na Muža. U stranu.*) Osmjehuje se... Vjerojatno se prisjeća njezinih poljubaca... Dođe mi da ga ubijem. (*Kao opčinjena, s podignutim glačalom u ruci učini nekoliko koraka prema Mužu.*)
- MUŽ** - (*On se doista osmjehuje, no njegov je osmijeh neveseo. U stranu.*) Sjećam se, kad

mi je bilo pet godina, na selu gdje smo imali vikendicu, u polumračnoj šupi su se dečki ludo hrabro s visoke, visoke grede bacali dolje na sijeno. Ja sam bio najmanji i bojao sam se sâm baciti. Zato sam se popeo na gredu i čekao da me netko gurne... (*Osmijeh na njegovom licu gasne.*) Očito je da i sad čekam ne bi li me netko gurnuo.

ŽENA - (*Trgnuvši se, spusti glačalo i odlazi od Muža.*) A s kim si bio u restoranu?

MUŽ - (*U stranu.*) Opet.

ŽENA - (*U stranu.*) Opet. Ponovno se nisam suzdržala. Kakva sam to ja gadura?

MUŽ - S kim? (*U stranu.*) Čega se bojim? Kamo bi ona od mene s dvoje djece? Evo sad ću tresnuti šakom po stolu i reći: (*bijesno viče*): „Želiš znati gdje sam bio? Sa ženskom! U brojnim hotelima! I nimalo ne žalim, jasno? A budeš li cjepidlačila, sutra ću ponovno otići. Otići ću i neću se vratiti, jasno? (*Ženi, strpljivo.*) „S kim, s kim“... Već sam ti rekao: s inspektorom iz uprave. Vrlo društven čovjek. Ne znaš što je večeras na televiziji?

ŽENA - Ne znam Mogao si ga pozvati k nama doma.

MUŽ - Tako sam i učinio, ali on se ustručavao.

ŽENA - Nešto ne razumijem – sad je društven, sad se ustručava... (*Stane pred Muža, zamišljeno ga promatra kao da ga vidi prvi put. U njenom se izgledu iščitava izvjesna nedoumica. U stranu.*) Što me to i dalje drži uz ovog čovjeka? Ljubav? Ne valja lagati samoj sebi. Navika? Ne, prije svega, vječna ženska bojazan od samoće. (*Vrati se glačanju.*) Bolje je biti pralja, kuharica, tegleći konj, što bilo, nego slobodni čovjek, nego sama. Sama riječ „sama“ nalikuje tajnom poroku. Nešto kao sramotni žig, kao svjedočanstvo drugorazrednosti... Voljela bih znati tko je ona... (*Mužu.*) Kakav je čovjek taj inspektor? Prije o njemu nije bilo ni spomena, a sada dolazi skoro svaki tjedan.

MUŽ - (*Preko volje.*) Inspektor ko inspektor... (*U stranu.*) Zašto te zanima tko je ona, što je ona i koliko je od tebe mlađa ili starija? To ništa ne pomaže.

ŽENA - (*U stranu.*) Zanima me što je našao u njoj.

MUŽ - (*U stranu.*) Ona uopće nije bolja od tebe, ni pametnija, niti ljepša. Njena jedina prednost je – novost. Ona još nije potpuno odgonetnuta, nije do kraja iščitana. Još nema nagomilanog nastojanja za vlašću nada mnom, nema neizbrisivih uvreda. Mi ne tražimo mnogo jedno od drugoga pa zato lako dajemo ono što se od nas očekuje. Malčice rasonode, malčice topline... I jednostavno je, i krajnje nužno.

ŽENA - A kako se zove?

MUŽ - Tko?

ŽENA - Inspektor.

MUŽ - Zašto te on toliko zanima? (*Skida sako i kravatu.*) Radije skuhaj čaj.

ŽENA - Dobro. (*U stranu.*) Toliko mu dosađujem, da će sutra ponovno odjuriti k njoj, čak i ako to ne namjerava. (*Pripravljajući čaj.*) Moram se ponašati normalno, ali nemam snage da se suzdržim. (*Mužu.*) Sutra ćeš se opet zadržati?

MUŽ - Sutra?.. Ne, sutra ću, molim, doći na vrijeme. (*U stranu.*) Pobrinut ću se da se s njom vidim tijekom dana.

ŽENA - (*U stranu.*) Kako se samo izvještio u laganju! Kako se općenito promijenio! I kako sam se ja promijenila! Postala sam bezosjećajna, dosadna, nesnosna... (*Priđe zrcalu.*) I kako sam ostarjela! Hoće li me najednom stvarno ostaviti i otići k njoj? Sve što smo skupa stvorili – obitelj, jednostavna udobnost, krug prijatelja – sve će otići do vrata?

MUŽ - (*U stranu.*) Znam ja, ti se iznad svega bojiš da ću se ja s njom oženiti. Ali to se neće dogoditi sve kad bih ja to silno poželio. Već i zato što ona ima muža, s kojim se nema namjeru razvesti. Štoviše, ona mu je, čini se, odana, iako joj je prilično

- dodijao. Jedno ne isključuje drugo. (*Izuva cipele.*)
- ŽENA** - (*U stranu.*) Da mi je samo znati kad govori istinu, a kada ne.
- MUŽ** - (*U stranu.*) Ali je najvažnije, da se ja ne namjeravam ponovno ženiti. (*Navlači papuču.*) Muškarac – slobodni strijelac, brak – to nije za njega. (*Udobno se opusti na divanu.*) Žene su stvorene za to da se udaju, muškarci da ostanu neoženjeni. U tom je sav problem. Brak proturiječi našoj biološkoj potrebi. Nije to nova istina, ali svatko do nje stiže vlastitom pameću. Točnije, osjeti je na vlastitoj koži. Jabučin cvijet ne može postati jabuka zahvaljujući savjetima i poukama. Jabuka sazrijeva sama. Sad sam ja na redu. Sazrio sam.
- ŽENA** - (*U stranu.*) Palo mi je na pamet kako mi je izjavio ljubav. Nije to bilo u proljeće, niti uz pjesmu slavuja, nego hladne siječanjske noći, negdje u predgrađu. Išli smo pored tamnih jela po bijelom putu, obasjanim mjesecinom... Držao me je za ruku i brbljao nešto nevjerovatno bezvezno, zapinjući pri svakoj riječi... Konačno je ušutio i odjednom ispalio: „Ja te volim“. Glupo, staromodno i čudesno... Odmah sam se zapalila...
- Glazba odozgo naglo prestane.*
- MUŽ** - (*Bacivši pogled uvis.*) Nasvirala se.
- ŽENA** - Stigao je muž.
- MUŽ** - (*U stranu.*) Da, upravo sam se sjetio. Problem je samo u tom, što se opametimo prilično kasno, kad su sve greške koje se moglo učiniti, već učinjene. Sad već imam ćelu, neurozu, auto, jetru i obiteljsku sreću. Natrag se ne može. (*Ženi, srdito.*) Čini mi se da sam molio čaj!
- ŽENA** - Skuhala sam ga. (*U stranu.*) Kako se često, bez ikakva povoda, počne izdirati na mene. Odakle se u njemu skuplja ta zloća? I zašto tako nepredvidljivo?
- Odozgo se začuje zvuk i zveket razbijene posude.*
- MUŽ** - Što? Oni se opet svađaju?
- ŽENA** - Vjerojatno. (*Stavi na stol šalice i šećer.*) Nismo dovršili razgovor.
- MUŽ** - O čemu?
- ŽENA** - Pripremao si se ispričati kako si proveo večer.
- MUŽ** - (*U stranu.*) Ispričati, ili ne ispričati? Već sam zaključio nešto kao, da se bojati ne treba. Istina, bit će suza, jadicovki, predbacivanja i tomu slično... I uopće je neizvjesno kako će to završiti...
- ŽENA** - (*Nalijeva čaj. U stranu.*) Vrijeme je da se izvuče glava iz pijeska i prestane izbjegavati neizbježno. Hoće li otići, nek ide. Na kraju krajeva, za mene je to pitanje udobnosti i samoljublja – ništa više. Preživjet ću.
- MUŽ** - (*U stranu.*) Znam čega se bojim. Ona, naravno, neće nikamo otići, to je sigurno, ali ni ja, hoćemo li pošteno, nemam kamo. A zajednički život, nakon mojih priznanja, neće biti ugodan. Sad naši odnosi imaju naprslinu, iako, iskreno rečeno, poveliku... A dovest će do propasti. Ne može se više zatvoriti, niti se može preskočiti...
- ŽENA** - (*U stranu.*) Tko zna, možda moj vlastiti život još i nije pri kraju. A ako i jest pri kraju, onda je već ionako pri kraju. Valja se dostojanstveno držati. Valja se prisjetiti da sam žena. Valja ispuzati iz te ludnice i pogledati uokolo.
- MUŽ** - (*U stranu.*) No, dopustimo, sve ću joj kazati. Kakav ishod će to proizvesti? Do sada sam se samo ja zadržavao na poslu, a od sutra, vidi, počet će se zadržavati i ona... Makar samo meni za inat. Eto, sasvim nedavno, na rođendan, stiskao se s njom onaj naočalac... Pa što onda?
- ŽENA** - (*U stranu.*) Da mi je znati o čemu on sad razmišlja...

- MUŽ** - (*U stranu.*) Što onda? Meni je to, općenito uzevši, svejedno – nek spava s kim hoće... Ali to neće uljepšati našu obiteljsku vezu. I, osim toga, nije mi svejedno.
Odozgo se čuju jauci i prigušeno ridanje. MUŽ osluškuje.
- MUŽ** - (*Ženi.*) Nije mi jasno – mlati je, što li?
- ŽENA** - (*Mužu.*) Ne znam. Zašto stalno šutiš? (*U stranu.*) Sad će reći kako sa mnom nema o čemu razgovarati.
- MUŽ** - (*Slegnuvši ramenima.*) O čemu bih pričao?
- ŽENA** - Nemaš o čemu? Pa nije te bilo cijeli dan.
- MUŽ** - (*U stranu.*) Neprestano cilja u isto mjesto. Može se povjerovati da sam joj jako dosadan. (*Ženi.*) Može se povjerovati da sam ti jako dosadan.
- ŽENA** - (*U stranu.*) Nijedne večeri ne zna o čemu bi sa mnom pričao. (*Mužu.*) ti nijedne večeri ne znaš o čemu bi sa mnom pričao.
- MUŽ** - (*U stranu.*) Zato, jer su razgovori odavna izgubili smisao.
- ŽENA** - (*U stranu.*) Čak ga ni savjest ne muči.
- MUŽ** - (*U stranu.*) Razgovorima se stvar ne popravlja. Evo, danas sam je, kako se kaže, prevario i ne osjećam nikakve grižnje savjesti. Ako je čovjeku kod kuće hladno, ima se pravo ogrijati na drugom mjestu. No ima li uopće smisla objašnjavati se oko te vrste odnosa? Pitam te: zašto si tako hladna, zašto namrgođena? A ti mi u odgovor zijevneš i veliš: „Što bi htio, ja sam jako ljubazna. Opet sam zaboravila kupiti sol, je li ti teško skoknuti u dućan?“
- ŽENA** - (*U stranu.*) Je li moguće da ćemo tako šutjeti?
- MUŽ** - (*U stranu.*) A što ako se ljudski porazgovaramo? Ipak se ne može tako nastaviti u nedogled... (*Ženi.*) Čuj...
- ŽENA** - (*Ustrepereno.*) Da?
- MUŽ** - (*Pošutjevši.*) Ne, ništa. (*Uzme novine.*)
- ŽENA** - (*U stranu, gorko.*) Treba mi tako malo: dvije, tri ljubazne riječi, zericica pažnje, kapljica iskrenosti... A on – „ništa“. (*Silovito se baci Mužu i drma ga za ramena – istovremeno, njezine riječi i dalje su upućene „u stranu“.*) Čuješ li? (*Viče.*) Zašto si mi tuđ?
- MUŽ** - (*Odlaze novine.*) Opet ništa zanimljivo. Novine su postale komatozno dosadne. Samo nas straše i kvare nam raspoloženje... Nešto si mi htjela reći?
- ŽENA** - Da. Upravo sam se sjetila: sad će nam doći gosti.
- MUŽ** - Tko?
- ŽENA** - Susjedi odozgo.
- MUŽ** - (*Zirnuvši uvis, zatim na sat i tresući glavom.*) Tako kasno? Zašto?
- ŽENA** - Samo tako. Kažu da kod nas odmaraju dušu.
- MUŽ** - (*S uzdahom ustaje i stavlja kravatu.*) Oni se stalno tako beskrajno čupaju?
- ŽENA** - Da, neprestano. (*Skuplja rublje i glačalo, popravlja frizuru.*)
- MUŽ** - A nas dvoje se nikad ne svađamo.
- ŽENA** - Da, nas dvoje se uopće ne svađamo. (*Stavi na stol vino i cvijeće.*)
Zvono na vratima. MUŽ obgrli ŽENU oko ramena. Na njihovim se licima pojavljuje smiješak životne radosti.
- MUŽ** - (*Bodro.*) Uđite, otključano je!

Svršetak priče "Mi se nikad ne svađamo"

5. Obiteljske scene

OSOBE:

MUŽ

ŽENA

Običan stan u običnoj zgradi. MUŽ i ŽENA upravo su ispili čaj, i Muž, nakon dugoga kolebanja, odlučuje početi nelako objašnjenje.

- MUŽ** - Čuj, draga, odavno hoću s tobom ozbiljno porazgovarati. Radi se o važnoj odluci koju sam donio, a koja se tiče nas oboje. Mnogo mjeseci sam odgađao ovaj razgovor, ali i dalje šutjeti jednostavno nema smisla. Na koncu konca, ti i sama, vjerojatno, nagađaš o čemu se radi, i neću ti reći ništa novo... Štoviše, ovako je bolje zato što ćeš ovime biti pošteđena neugodnog iznenađenja. Jednom riječju... Zašto šutiš?
- ŽENA** - Slušam te, dragi.
- MUŽ** - Naš brak nikad nije bio idealan, ali u posljednje vrijeme postao nam je oboma prava tortura. Ja sam osobno to shvatio u trenutku kad sam sreo čovjeka, čiji pogledi na život... Jednom riječju... Hoću li cijelu večer govoriti samo ja, ili ćeš i ti progovoriti koju?
- ŽENA** - Ne srdi se, dragi, slušam te.
- MUŽ** - Da... Što sam ono govorio?
- ŽENA** - „Čovjeka, čiji pogledi na život“.
- MUŽ** - Ah, da... Dakle, sreo sam čovjeka čiji su pogledi na život isti kao i moji, koji prepoznaje moju najveću želju prije nego što se ona uopće uspije iskazati...
- ŽENA** - To je netko od tvojih potčinjenih?
- MUŽ** - Ne! Što s tim imaju moji potčinjeni?
- ŽENA** - Jednostavno sam pomislila, ako je to čovjek koji ugađa tvojim željama...
- MUŽ** - Molim te, ne prekidaj me!
- ŽENA** - Neću. Samo sam pomislila...
- MUŽ** - Hoćeš li ušutjeti već jednom?
- ŽENA** - Ali ti si sam tražio da o nečemu progovorim.
- MUŽ** - A sada te molim da ušutiš!
- ŽENA** - Dobro, mili.
- MUŽ** - Dovraga... O čemu sam ono?
- ŽENA** - „Uspije iskazati“.

- MUŽ** - Tko se uspije iskazati?
- ŽENA** - Ono.
- MUŽ** - Tko „ono“, koji bijes?
- ŽENA** - Želja.
- MUŽ** - Ah, da... Dakle, draga, mirno me saslušaj. Došlo je vrijeme za korak, koji... Na koncu konca, tako će biti bolje za nas oboje. Nadam se, da ćeš taj udarac podnijeti čvrsto i muški. Došao sam do zaključka... Drugim riječima, došao sam do zaključka... Da se mi...
- ŽENA** - Da, dragi?
- MUŽ** - Da se mi... Da se mi moramo razvesti.
- ŽENA** - Dobro, mili.
- MUŽ** - Što „dobro“?
- ŽENA** - To što si rekao. Ti uvijek govoriš ispravno i razumno. Nisam ja bez razloga ponosna na tebe.
- MUŽ** - Pričekaj... Može biti da me nisi razumjela?
- ŽENA** - Došao si do zaključka da se mi moramo razvesti. Što tu ima nerazumljivo?
- MUŽ** - No, i... I što ti misliš povodom toga?
- ŽENA** - Dobro znaš da sam od prvoga dana našega braka prihvatila pravilo da mi u svemu valja slušati tebe.
- MUŽ** - Znači, ti nisi protiv?
- ŽENA** - Ne, naravno. Da ti pomognem spakirati stvari?
- MUŽ** - „Stvari“... Kako to mirno kažeš! Očekivao sam svašta, nešto prikladno, ali ovo ne. Dakle, nisi ogorčena zbog toga što se razvodimo?
- ŽENA** - Ne, dragi. Zašto bih morala biti ogorčena? Pa sam si rekao da će tako biti bolje za nas oboje.
- MUŽ** - nije važno što sam ja rekao! Zar ti nemaš vlastitu pamet?
- ŽENA** - Ne, mili. Dobro znaš da ja na sve gledam tvojim očima. (*Donosi kovčeg i počne u nj stavljati Muževljeve stvari.*)
- MUŽ** - Što to radiš?
- ŽENA** - Uzet ćeš odmah sve, ili samo ono nužno. Ostalo ti mogu naknadno poslati.
- MUŽ** - Ali ja uopće ne namjeravam nikamo otići! Barem ne danas.
- ŽENA** - Kako hoćeš, mili. Ako treba, mogu otići ja. (*Sjedne, zaokruži pogledom po sobi, tiho se smije.*)
- MUŽ** - Čemu se smiješ?
- ŽENA** - I ja samo što sam stigla s posla. I kad si ti ušao, upravo sam razmišljala koliko me još posla čeka po kući. A sad mi je neočekivano, odjednom postalo jasno da sam slobodna. Shvaćaš? Slobodna!
- MUŽ** - Može se pomisliti da sam te ja jako ograničavao.
- ŽENA** - Ne, nego sam ja imala osjećaj dugovanja. Imala sam obaveze. A sad sam slobodna. To je vrlo neobično. Kako bi bilo da sad odem u kazalište? Ja, dopusti, još stignem.
- MUŽ** - Zašto u kazalište?
- ŽENA** - A što bih trebala, ovdje sjediti i plakati? To mi predlažeš?
- MUŽ** - Ne, naravno, ali... Zašto odjednom u kazalište?
- ŽENA** - Imaš pavo, to je glupo. (*Vadi iz kovčega Muževljeve stvari i ponovno požne puniti kovčeg.*)
- MUŽ** - Što ti je na pameti?
- ŽENA** - Skupljam svoje stvari.
- MUŽ** - Misliš otići?
- ŽENA** - A što mi preostaje?

- MUŽ** - Kamo?
- ŽENA** - Prvo k prijateljici, a onda ću unajmiti stančić. Reci svojoj ženi da se još danas može useliti ovamo.
- MUŽ** - Mojoj ženi?! Ah, da...
- ŽENA** - Smijem li joj ostaviti poruku?
- MUŽ** - Što ti još neće pasti na pamet. Nekakve uvrede kao „zmijo, koja si mi otela muža...“?
- ŽENA** - Kako si to mogao i pomisliti? Jednostavno sam joj obavezna ostaviti upute. I obiteljsko gospodarstvo također je gospodarstvo.
- MUŽ** - Možeš reći meni, a ja ću joj prenijeti.
- ŽENA** - Dobro, mili. Samo nastoj sve upamtiti. Kao prvo, neka dovrši pletenje tvog džempera. Ja sam dovršila skoro sve, treba isplesti još samo jedan rukav. Ako ne prepoznaje uzorak, slobodno me može nazvati. Računi za stanarinu, telefon i struju nalaze se u desnoj ladici pisaćeg stola. Uvijek plaćam početkom mjeseca, reci joj, da ne zaboravi. Kada bude stavljala rublje u perilicu, neka provjeri tvoje ljubičasto... no, znaš ono zimsko... njega, čini mi se, valja zakrpati. Još bi bilo dobro oprati prozore – u subotu ćete imati goste: opet onaj tvoj predosadni savjetnik. Ne zaboravi da on voli ovčje odreske, ali se nadam da će ona znati odabrati odgovarajuće meso. Usput, mili, nisi kupio dobre kuhinjske noževe, kakve sam te molila. Osim ako ćeš dopustiti da ona guli krumpiriće i reže zelje neznano čime? Pokaži joj, ako to ne bude znala, kamo se iznosi smeće...
- MUŽ** - Bože moj, „smeće“!
- ŽENA** - A dalje će joj i samoj biti jasno da se mora raditi. Ona ti se čini dobrom domaćicom?
- MUŽ** - Ne znam, mi nekako o tomu nismo razgovarali... Ali zašto tako odjednom odlaziš? Pa ja te nikamo ne tjeram.
- ŽENA** - Ne, dragi. Poslije onoga što si rekao, bilo bi neprirodno ostati ovdje. Nije li tako? (*Zatvori kovčeg, sjedne i zamisli se.*) Kako je to čudno...
- MUŽ** - Što ti je čudno?
- ŽENA** - Trideset i dvije godine su mi, a u životu sam imala samo jednog muškarca.
- MUŽ** - Ne shvaćam zašto to govoriš.
- ŽENA** - Pomislila sam, jednostavno, kako ću sada imati i druge. Nije li to uistinu čudno?
- MUŽ** - Ta pomisao, kao da ti pruža zadovoljstvo.
- ŽENA** - Ne, mili, ne. Ali ne krijem, pomalo me čini znatiželjnom. Vjerojatno to nije dobro. Oprosti mi. (*Uzme kovčeg i krene prema izlazu.*)
- MUŽ** - Ti zbilja odlaziš? Čekaj! Ne treba ipak tako naglo...
- ŽENA** - Dakle nisi o svemu promislio?
- MUŽ** - Ja sam, naravno, promislio, ali...
- ŽENA** - Ručak ti je u frižideru. Ne zaboravi ujutro uzeti svoje pilule i očistiti cipele prije nego izađeš.
- MUŽ** - Još jedanput ti kažem: ne treba žuriti...
- ŽENA** - Poljubi me za rastanak.
Ljube se..
- MUŽ** - Hoću ti reći da...
- ŽENA** - Tu su ključevi. Zbogom. (*Ode.*)
MUŽ izgubljeno lunja po opustjelom stanu. Zvoni telefon. MUŽ diže slušalicu.
- MUŽ** - Halo! ... Ah, to si ti. Bok, ptičice... Ne, ništa se nije dogodilo... Ne, sâm sam...

Da, govorio sam s njom, no ona kategorički odbija pristati na razvod... Naprosto sam očajan... Sastat ćemo se i sve pretresti... Ne, naravno, ne danas. O danas ne može biti ni govora... sutra sam također zauzet... Ovaj tjedan uopće imam previše posla. Daj da se vidimo za deset dana... Da.... Za dva tjedna. Ili za tri... Već sam ti rekao da sam jako zauzet... Na kraju krajeva, imam li se pravo ponekad baviti i svojim poslovima? ... To si ti počela takvim tonom... Kako hoćeš. ... Kako hoćeš. Doviđenja. (*Spusti slušalicu.*)

Svršetak priče "Obiteljske scene"

6. Idealna obitelj

OSOBE:

ANA

JELENA

Ugodna, profinjenim ukusom uređena i idealno uredno održavana soba. Ana i Jelena, mlade i lijepe žene (ne nalikuju jedna drugoj), pjevaju u skladnom duetu, prateći se na glasoviru.

ANA i JELENA - (*Skupa, pjevaju.*) „U suton, oblaka na nebu gledam žar;
Pri umiranju dana tornjevi tek blješte;
Dok zadnji odsjaj sunca rijeci daje čar,
Al' tamno nebo biva svemu gasište.

Sve šuti: šuma sni...“

ANA - (*Prekidajući svirku i pjevanje.*) Osam sati je.

JELENA - Samo ti sjedi, umorna si. Ja ću sve obaviti sama.

ANA - Uopće nisam umorna. Ti se trebaš odmoriti. Već si se prilično namrcvarila u kuhinji.

JELENA - Skuhati večeru, meni je jednostavno užitak.

ANA - A meni je užitak dovesti stan u red.

JELENA - Očito imaš poneku prikrivenu osobinu.

ANA - Čini ti se. Jedino što me sad umara, to je odmor. Otkako smo skupa, ostaje mi previše slobodnog vremena. A sve samo zato, jer si ti na sebe preuzela veću polovicu poslova.

JELENA - Ana, draga, pretjeruješ.

ANA - Ne, Jelena, nimalo. Ne znam kako sam prije mogla sve obaviti sama.

JELENA - Viktor mi veli da si se sjajno snalazila.

ANA - Da, snalazila sam se. Ali sam se i osjećala kao da nisam žensko, nego tegleći konj. Tako sam ti zahvalna!

- JELENA** - Na čemu?
- ANA** - Na tomu što si pristala preseliti se ovamo.
- JELENA** - Ana, mila, za to moram ja tebi zahvaljivati.
- ANA** - Ne pričaj gluposti. Tako mi je nedostajala sloboda u svakidašnjici, svježina osjećaja, pikanterija u odnosima...
- JELENA** - A meni obiteljska udobnost i sigurnost.
- ANA** - Sad sam tako mirna i sretna.
- JELENA** - I ja.
- ANA i JELENA** - (*Pjevaju skupa.*) „K'o tiho ćarlijanje vjetra nad vodom
I nježne vrbe lelujanje!...”
- JELENA** - Kako ti imaš lijep glas.
- ANA** - A ti sjajno pratiš.
- JELENA** - Ipak mi je krajnje vrijeme da prostrem stol.
- ANA** - (*Odlučno ustaje.*) Ne ti, ja ću.
- JELENA** - (*Pomirbeno.*) A zašto to ne bismo uradile skupa?
- ANA** - Ti si, Jelena, kao i uvijek, u pravu. Udvoje se svaki posao obavi veselije.
- Obje žene prostiru stol. Njihovi su pokreti spokojni, bez užurbanosti, puni dostojanstva i ženstvenosti.*
- JELENA** - (*Prekrivajući stol snježnobijelim stolnjakom.*) Ova frizura ti dobro ide uz lice.
- ANA** - (*Bacivši pogled u ogledalo.*) I meni se tako čini. Viktor me, štoviše, jučer prekorio što nisam i ranije odlučila raspustiti kosu.
- JELENA** - I što si mu odgovorila?
- ANA** - Priznala sam da sam to učinila po tvom savjetu. (*Stavljajući na stolić za serviranje porculan i kristal.*) Trebaju nam i duboki tanjuri?
- JELENA** - Ne, juhe nema. Samo salata, hladna riba, gljive, pečenje i suflé.
- ANA** - Hoćeš se presvući prije nego dođe Viktor?
- JELENA** - Dakako.
- Jelena se presvlači. Ana servira stol.*
- JELENA** - Pa, kako izgledam?
- ANA** - Naprosto očaravajuće!
- JELENA** - Obukla sam ovu haljinu jer je tvoj dar.
- ANA** - I, što je važno, Viktoru se jako sviđa.
- JELENA** - On u njoj voli tvoj ukus.
- ANA** - Ne, on voli tebe u njoj.
- JELENA** - Ne znam koje bih cvijeće stavila – krizanteme ili karanfile?
- ANA** - Mislim da su karanfili bolji. Viktor je jednom spomenuo kako voli crveno cvijeće i bijelo vino.
- JELENA** - (*Stavljajući cvijeće u vazu.*) Onda za vino valja postaviti čaše u boji. Što ćemo raditi poslije večere?
- ANA** - Imaš kakav prijedlog?
- JELENA** - Otiđi s Viktorom u kazalište, ili nekom u posjet.
- ANA** - A ti?
- JELENA** - Ja ću odvesti djecu na spavanje i posjediti s njima.
- ANA** - S djecom si sjedila i jučer.
- JELENA** - Zato si se ti njima bavila cijeli prošli tjedan.
- ANA** - Ne ćemo se pravdati, danas ja ostajem doma.

- JELENA** - Ne, Ana, ovaj put ne popuštam.
- ANA** - Ne znam uzvraćati, i ti se time često uspijevaš koristiti. No ovaj put ti to neće uspjeti.
- JELENA** - Oprosti, ali tvoj se karakter počinje kvariti.
- Uvrijeđena šutnja. Jelena prva ne izdrži i silovito zagrlj Anu.*
- JELENA** - Oprosti mi, draga. Ni sama ne znam što mi je došlo. Jednostavno sam silno željela da se ti i Viktor malčice provedete... Ali, ako ti tako hoćeš, poći ću ja s njim. Samo se nemoj srditi. Može?
- ANA** - Čemu bih se srdila? Ja sam bila pretjerano tvrdoglava. Naravno, ići ću s njim, ako ti to hoćeš. Ali, nećeš se uvrijediti ako i ja tebe zamolim za uslugu?
- JELENA** - Time ćeš me samo obradovati.
- ANA** - Zamijeni me, molim te, večeras. Danas je, uistinu, na meni red, ali ponešto sam umorna.
- JELENA** - A-ha, ipak si umorna.
- ANA** - Tako-tako.
- JELENA** - Dobro, draga. Istina, ni ja nisam danas raspoložena, ali kako ti to mogu odbiti? A sad se izvali u fotelju i odmori se. (*Uzima od Ane noževu i vilice, posjedne je u fotelju i nastavi servirati sama.*)
- JELENA** - Reci, stvarno si umorna? Ili se, možda, radi o nečemu drugom?
- ANA** - Neći ti tajiti. Jučer sam se posvađala s Viktorom.
- JELENA** - Posvađala? Zbog čega?
- ANA** - Učinilo mi se da je on malo ohladnio prema tebi. Ustvari, nisam se mogla suzdržati i prigovorila sam mu. On se, naravno, uvrijedio.
- JELENA** - Ana, mila moja, nisi trebala kvariti odnos s njim zbog takve sitnice.
- ANA** - Za mene to nije sitnica. Nisam u posljednje vrijeme primijetila da ste se doslovce imalo porječkali.
- JELENA** - Sad ću ti reći. Prošli tjedan sam mu predbacila da ti iskazuje manje pozornosti nego što zaslužuješ. Zamolio me je da mu oprostim, ali ja sam odlučila kažnjavati ga malo svojom odbojnošću.
- ANA** - Bojim se da smo obje napravile glupost.
- JELENA** - Vjerojatno. Voljenog čovjeka valja tetošiti, a ne ga gnjaviti prigovorima.
- ANA** - A svejedno ti hvala što si stala na moju stranu.
- JELENA** - A ti na moju.
- ANA** - Nisam sumnjala u tvoju plemenitost.
- JELENA** - Ti si mi u svemu primjer.
- ANA** - Tako mi je čudno što sam te prije mrzila.
- JELENA** - I ja tebe. Smiješno, je li?
- ANA** - U ono doba to je bilo prirodno. Nismo ni znale jedna za drugu.
- JELENA** - A ustvari, glavno je u našem odnosu bilo upoznati se i uzajamno se razumjeti.
- ANA** - I samo što smo naslutile ovakav put, odmah smo se prijateljile.
- JELENA** - Zato što imamo mnogo toga zajedničkog.
- ANA** - Da. I obadvije ljubimo Viktora.
- JELENA** - I on nas.
- ANA** - Baš je glupo da smo ga prije nastojale preoteti jedna drugoj.
- JELENA** - Uistinu. Ipak je u ljubavi najvažnije ljubiti, a ne otimati.
- ANA** - Muka je u tom, što su sve žene pomalo posesivne.
- JELENA** - Bojim se da ni mi nismo izuzeci. Meni je, na primjer, ugodna spoznaja da je

- Viktor – naš.
- ANA -** Meni također.
- JELENA -** Sigurna sam da on nas neće prevariti.
- ANA -** Zato smo i mi njemu vjerne.
- JELENA -** Usput rečeno, upravo danas mi se na ulici jedan muškarac nabacivao.
- ANA -** No, a ti?
- JELENA -** Razumije se, odbila sam ga.
- ANA -** Zanimljivo, kako.
- JELENA -** Na najstaromodniji način. Rekla sam mu da sam ja časna žena i da ljubim svog muža.
- ANA -** I on se izgubio?
- JELENA -** Isti čas. Supruzi, može biti, cijene vjerne žene, ali muškarci općenito vjerne žene ne vole.
- ANA -** Nama je dobro, ali svaku sretnicu uvijek prati zavidnica.
- JELENA -** Imala si neke neugodne razgovore?
- ANA -** Tako-tako, ništa osobito. Ona susjeda...
- JELENA -** Vulgarna primitivka. Što opet hoće od nas?
- ANA -** Gnjavila me pitanjima.
- JELENA -** A ti?
- ANA -** Došlo mi je da joj očitam jezikovu juhu. Ljubav se vodi utroje. U nju se ne treba uplitati nitko sa strane.
- JELENA -** Reci... Ti jako voliš Viktora?
- ANA -** Da, naravno. A ti?
- JELENA -** Ja također, ali...
- ANA -** No, što?
- JELENA -** Ali ne znam, podnijela bih zajednički život s njim kad bih mu bila jedina.
- ANA -** Moguće je da si u pravu. Ja po sebi znam kako je to teško.
- JELENA -** Nije to teško, to je jednostavno nemoguće. Kad bi imao samo mene jednu, odavno bi me ostavio. Monotonija nije za muškarce.
- ANA -** Zbilja, stalno moramo na to misliti. Ne smijemo ni u čemu biti nalik jedna drugoj, inače će nas prestati voljeti.
- JELENA -** Kao da ne postupamo tako koliko nam je god moguće? Otkako si ti brineta, ja sam postala plavuša. Ti u odjeći pretpostavljaš ženstveni stil, ja sam prihvatila sportski.
- ANA -** Malo je to. Moramo se pobrinuti i za razliku u naravi.
- JELENA -** Ne razumijem te sasvim.
- ANA -** No, na primjer, ako ti izabereš veselu i lepršavu narav, ja moram djelovati odmjereno i misaono.
- JELENA -** A kakve muškarci više vole?
- ANA -** I jedne i druge.
- JELENA -** Dobro, onda ću ja biti lakomisljena, a ti seriozna.
- ANA -** A poslije se možemo i zamijeniti.
- JELENA -** Ako već govorimo o različitosti, onda ne smijemo zaboraviti najvažnije.
- ANA -** Na što misliš?
- JELENA -** (*Spustivši pogled.*) Ti si, čini mi se, govorila da te on voli ljubiti u vrat?
- ANA -** (*Spustivši pogled.*) Da.
- JELENA -** U tom slučaju, ja mu moram podmetnuti ramena.
- ANA -** Imaš pravo: tu ćemo temu morati obraditi vrlo ozbiljno.
- JELENA -** (*Ocjenjujući pogledom prostrti stol.*) Čini se da je sve kako valja.
- ANA -** Viktor se nešto zadržao.

JELENA - Da mu se nije što dogodilo?

ANA - Ne boj se. Ti si se u stanju uznemiriti zbog sitnice.

JELENA - Znam. Jučer. Na primjer, kada te dugo nije bilo, odjednom sam se uplašila da te je udario auto. I pomislila sam – kako ćemo mi bez tebe? Skoro mi je pozlilo.

ANA - (*Smiješeći se i grleći Jelenu.*) Kao što vidiš, živa sam i zdrava.

JELENA - Hoćeš da mu pođemo ususret?

ANA - Radije se ponovno prepustimo glazbi. To će te smiriti.

Jelena sjedne za glasovir. Ana, obgrlivši Jelenu oko ramena, pjeva skupa s njom.

ANA i JELENA - „U suton, oblaka na nebu gledam žar;
Pri umiranju dana tornjevi tek blješte;...“

Zvono na vratima.

ANA - Evo i Viktora.

JELENA - Konačno.

Obje žene onim polaganim i gipkim hodom prilaze ogledalu i popravljaju frizure.

JELENA - Idem otvoriti.

ANA - Ne treba. Ima ključ. Daj da ga radije dočekamo glazbom. On voli kad skupa pjevamo.

Obje žene ponovno zauzimaju svoja mjesta uz glasovir.

ANA i JELENA - (*Skupa.*) „Sve šuti: šuma sni, posvuda vlada mir...“

Svršetak priče "Idealna obitelj"

7. *Ženska sudbina*

OSOBE

Starija žena

Mlađa žena

Radnja se zbiva naših dana

Bolnički hodnik. Nekoliko poljskih ležajeva, noćnih ormarića, taburetića. Tasteri za pozive medicinskim sestrama, vrećice s lijekovima. Na zidu propagandni plakat za borbu protiv alkoholizma. Na vratima stroga pločica: „Tišina!“ Jednom riječju, najslužbenija bolnica.

Hodnik je prazan, samo je ŽENA u bijeloj kuti zaokupljena poslom: mete pod, briše prozore i sl. Dok ona tako radi, u poslu je prekida dolazak DRUGE ŽENE; kaput pod rukom, na nogama papuče, u jednoj ruci čizme, u drugoj vrećica za namirnice. Ugledavši prvu Ženu (ta je starija), pridošlica se trgne i krene natrag prema vratima. Moguće je da bi neprimjetno i nestala, ali joj ispadnu čizme i ona se sledi od straha.

STARIIJA ŽENA se okrene i, ugledavši pridošlicu, također iskazuje očitu zbunjenost. Stanka. Obje žene se uzajamno podozrivo promatraju.

MLAĐA - Oprostite, ja... (Umukne.)

STARIJA - Tko ste vi?

MLAĐA - (*Bojažljivo.*) Ja sam samo... U posjet... Na minuticu.

STARIJA - Svom čovjeku si došla, je li?

MLAĐA - (*Nesigurno.*) A-ha... Smijem?

STARIJA - (*U povjerenju.*) Ne znam... Ostanite ipak. (*Ponovno se prihvaća metle.*)

MLAĐA - (*Pokorno sjeda na rub tabureta.*) Pa, kako posao i sve to?

STARIJA - (*Začuđeno.*) Normalno.

MLAĐA - Hvala vam što me ne tjerate. (*Ruje po vrećici, vadi novac.*) Evo...

STARIJA - (*Začuđeno.*) To vi meni, kao?

MLAĐA - Uzmite, uzmite. Posao vam je težak, a plaća nikakva. Je li tako?

STARIJA - Plaća je slaba, to je istina... (*Prebire novčanice u rukama, ne znajući što bi s njima počela.*)

MLAĐA - (*Davši novac, osjeća se sigurnije.*) Nešto te, majčice, nisam prije vidala. Nedavno si počela raditi?

STARIJA razrogači oči.

MLAĐA - Ili si s drugog odjela?

STARIJA - Kakva sam ja tebi majčica? Misliš da sam čistačica, je li?

MLAĐA - A što ste? Sestra? (*Ustajući prestrašeno.*) Ili doktorica?

STARIJA - (*Umirujuće.*) Nitko. Ja sam nitko. I ja sam došla svojem čovjeku.

MLAĐA - (*Podozrivo.*) A kuta?

STARIJA - Eto... maskirna odjeća. Danas nije dan posjeta. Tako me prijateljica posavjetovala: odjeni bijelu kutu i samouvjereno prođi pored portirnice.

MLAĐA - (*S olakšanjem.*) A ja sam se, iskreno priznajem, prestrašila kad sam vas vidjela.

STARIJA - I ja sam se malo uplašila.

MLAĐA - (*Slaže stvari na krevet.*) A kamo su nestali naši mužjaci?

STARIJA - (*Slijegajući ramenima.*) Otišli su na injekciju ili na tretman.

MLAĐA - Da, u bolnici se ima puno obaveza.

STARIJA - A najvjerojatnije je da na trećem katu igraju domino. Tvoj igra?

MLAĐA - Igra. Hoćemo li ih pozvati, ili što?

STARIJA - Ne treba. (*Skida kutu.*) Čemu su po hodnicima naslagali te poljske krevete? Kamo su nestali pacijenti? Pomrli, valjda?

MLAĐA - Vi, čini mi se, dugo niste bili ovdje.

STARIJA - Od prošlog utorka.

MLAĐA - Otada su mnoge otpustili.

STARIJA - (*Klimajući glavom.*) Pred praznike bolnice redovito opuste. Onda se kod kuće prežderu, možda se međusobno i isprebijaju, pa su opet tu.

MLAĐA - A-ha. Jednom, dok sam ležala na uho-grlo-nos odjelu, za Novu godinu nagomilalo se ozlijeđenih tušta i tma. Jednom razbijen nos, drugomu slomljena čeljust ili jagodica, nekom nešto treće.

STARIJA - A zbog čega si se ti tamo našla?

MLAĐA - Polipe sam operirala. Naužila sam se straha – da ne pričam. Idem na operaciju, i susretnem ženu koju iz operacijske sale voze na kolicima. A u nje umjesto nosa – ništa. Prazan prostor.

STARIJA - (*Začuđeno.*) Kako to?

MLAĐA - Tako to. „Ubojica! – vrišti – Unakazio me je! Tužit ću ga sudu!“ Izbezumila sam se i pobjegla natrag na odjel. Mislila sam da se to ona tako na doktora istresa.

STARIJA - Nego na koga?

MLADA - Na muža. A doktor ju je, naprotiv, liječio. Obećao joj je napraviti novi nos.

STARIJA - Je li ga napravio?

MLADA - Ne znam. Otpustili su me prije nje.

Stanka.

STARIJA - A onaj tvoj, pije li?

MLADA - A-ha. A vaš?

STARIJA - A što misliš?

Kratka šutnja.

MLADA - A niste morali ležati na uho-grlo-nos?

STARIJA - Ne, ležala sam na drugim odjelima.

MLADA - Na drugim odjelima sam i ja ležala. Dvaput. A vi?

STARIJA - (*Smrknuto.*) Nemam toliko prstiju. Tebe sve to još čeka.

MLADA - Ne vole nas oni.

STARIJA - A zašto i bi?

Stanka.

MLADA - Hoćete da ih pođemo potražiti?

STARIJA - Ne bi se valjalo pokazivati u hodniku. Može nas vidjeti doktor. Skoro će ručak, sami će doći, dolijati će. Počistimo radije ovo, izgleda kao svinjac.

Žene dohvaćaju krpe i metlu. STARIJA provjerava prstom prašinu na namještaju i odmahuje glavom.

STARIJA - Vidi se da ovamo čistačice nisu ni nos promolile. A kažu da je bolnica dobra.

MLADA - Bolnica je možda dobra, samo što je ne čiste.

STARIJA - I ne njeguju bolesnike.

MLADA - I ne hrane ih.

STARIJA - I ne liječe.

MLADA - Zato i jest besplatna.

STARIJA - Ma nemoj, besplatno!... Daj ovomu, daj onomu...

MLADA - To je istina. Jeftino se samo umire.

STARIJA - Da ne bi. Nedavno sam majku pokopala, vjeruješ li ili ne, ogulili su me do gole kože.

MLADA - Nije valjda da i to naplaćuju?

STARIJA - I te kako.

MLADA - Za što?

STARIJA - Za sve. Jeftinije je ne umrijeti.

MLADA - I ne bolovati.

STARIJA - I uopće ne živjeti.

Stanka. Žene čiste zgradu.

MLADA - A što je vašemu?

STARIJA - Infarkt.

MLADA - I moj je imao infarkt. A kakve mu lijekove daju?

STARIJA - One, koje su odobreni. Uvijek imaju propisani limit.

MLADA - Zbilja? Nisam to znala.

STARIJA - Ja sam im i skandal napravila, no liječnik se pokazao normalnom osobom i savjetovao mi je da ne trošim živce uludo. Dao mi je popis lijekova i sve sam ih kupila.

MLADA - Da pospremimo i noćne ormariće?

STARIJA - Bilo bi dobro. Ali moj ne voli kad mu se ruje po stvarima.

MLADA - Ni moj.

STARIJA - Ima svoje mušice.

MLADA - Vaš već dugo ima problema sa srcem?

STARIJA - Ne dugo.

MLADA - Ni moj ne dugo.

STARIJA - Šoferski kruh nije lagan. Istina, dok je sjedio doma, sve je bilo u redu. Ali kako je počeo voziti na duge ture, tako ga je zgrabilo. Prenočišta i gostionice su ga satrle. A što tvoj radi?

MLADA - Isto je vozač.

STARIJA - Moj je prije vozio autobus, ali je prethodne godine izgorio.

MLADA - Kako to?

STARIJA - Natovario je pun autobus pijanog društva i povezoao ih na jezero na kupanje. Sa ženskama. I sam je bio, razumije se, pod parom. I, naravno, prevrnuo se. Autobus – za staro željezo. Bog je dao, svi su ostali živi.

MLADA - I što je bilo nakon toga?

STARIJA - Premjestili su ga na teretnjak. Plaća, naravno, nije ista.

MLADA - I moj vozi teretnjak.

STARIJA - Sad ga ja prije ture, za svaki slučaj, kupam u hladnoj vodi.

MLADA - Čudno, kako mi se sve podudara s vama. Upravo smiješno.

STARIJA - Što se podudara?

MLADA - Pa, šofer, teretnjak, infarkt... I uopće.

STARIJA - Što tu ima čudno? Bolnica za transportne radnike. Sama šoferija ovdje leži. Zato i nema, vjerujem, malo dodirnih točaka među nama. (*Dodajući.*) Tuče te?

MLADA učini neodređeno-potvrđujuću gestu.

STARIJA - Moj također. Istina, ne svaki dan.. Ima tešku ruku. Naravno, nastojim ga izbjeći u takvim momentima.

MLADA - A kamo se može pobjeći?

STARIJA – Stvarno, nikamo. Pa se tu još i svekrva uplete. Göbbels u suknji. A tvoja je svekrva živa?

MLADA - Živa je, ali ne živimo skupa.

STARIJA - Eto vidiš. A veliš da se sve podudara. Čini ti se. A moja je – kazna Božja. Nahrani, očisti, posluži, a usto još i glagolja. Dođe mi da se kroz prozor bacim, kad mi ne bi bilo žao sina.

MLADA - Imate sina?

STARIJA - (*Klimne glavom.*) Ide u školu. Već puši. (*Uzdahne.*) Bez oca je.

MLADA - Kako „bez oca“? Imate muža.

STARIJA - (*Prezrivo.*) „Muž“... (*Iz duše.*) Nemam ja muža!

MLADA - To jest – kako nemate?

- STARIJA** - A, eto, tako. Moj televizor ima muža, a ja ga nemam. Ne skida oči s njega, ne može ga se nagledati.
- MLADA** - Osobito nogomet. I kad su sapunice.
- STARIJA** - Eto, sama reci: jesu li muškarci prikladni za obiteljski život?
- MLADA** - (*Razmislivši, odlučno.*) Ne.
- STARIJA** - Obitelj se mora graditi svaki dan... I eto, motaš se, vrtiš se, trudiš se, rintaš kao konj, skupljaš mrvice, podupireš svaki listić, a onda se pojavi taj slon (*mahne glavom prema ležajima*) - bum-tras-tres! – i počni sve ispočetka.
- MLADA** - Takva nam je sudbina. Mi gradimo... ili bar hoćemo graditi, a oni razaraju.
- STARIJA** - Sad još i te daleke ture. Sin ga tjednima ne viđa... A ti, imaš djece?
- MLADA** - (*Nevoljko.*) Ne.
- STARIJA** - Pa kako to?

MLADA ne odgovara.

- STARIJA** - Ne želiš, ili što?
- MLADA** - Kako da ne, želim.
- STARIJA** - (*Intimno.*) Znači, ne možeš?
- MLADA** - Koješta, mogu.
- STARIJA** - (*Dosjećajući se.*) A-ha, dakle on ne može?
- MLADA** - I on može.
- STARIJA** - Pa onda, u čemu je stvar?
- MLADA** - Paa...
- STARIJA** - (*Uvrijeđeno.*) Ako nećeš reći, ne moraš.
- MLADA** - Paa... Stvar je u tom što se još nismo registrirali.
- STARIJA** - Kako to?

MLADA učini neodređenu gestu.

- STARIJA** - Jasno. Mužjak je mužjak. Piti, jesti, čitati, spavati – k nama juri u četvrtoj brzini. A kad mu se spomene registracija, ubaci i u rikverc.
- MLADA** - Ne radi se o tom.
- STARIJA** - Ne trebaš objašnjavati – znam i sama. Moj se također svojedobno nije žurio pred matičara, ali sam ga svejedno zauzdala.
- MLADA** - (*Sa zanimanjem.*) Kako?
- STARIJA** - Ima načina. Mogu ti poslije ispričati. Tvoj već dugo leži ovdje?
- MLADA** - Treći tjedan.
- STARIJA** - I moj treći. Čudno da se nismo prije ovdje srele.
- MLADA** - Ništa čudno. U koje dane dolazite ovamo?
- STARIJA** - Kao i svi. Utorkom i petkom.
- MLADA** - A ja srijedom i subotom.
- STARIJA** - Ali to nisu dani posjeta.
- MLADA** - (*N eiskreno.*) Meni je tako prikladnije.
- STARIJA** - Ja ga, istina, ne posjećujem često. Ili imam večernju smjenu, ili se ne mogu izvući iz kuće.
- MLADA** - A što radite?
- STARIJA** - Cijeli život sam kuharica. U metropolu sam došla dok su se još palačinke pekle u tavi, a ne kao sada, kad ih stroj tako ispeče da ih je nemoguće jesti. A danas imam slobodni dan. Zato sam i odlučila doći makar i kad posjeti nisu dopušteni. Teško, ali sam se snašla.

- MLAĐA** - Snalaženje je jednostavno, naučit ću vas. Možete doći svaki dan, ako hoćete.
- STARIJA** - Čemu? (*Pošutjevši.*) Da iskreno priznam, on ni ne želi previše da se ovdje pojavljujem.
- MLAĐA** - I moj mene tjera.
- STARIJA** - „Pustite me - kaže – na miru, svi ste mi dodijali.“ A tko su „svi“? Svekrva mu ne dolazi, i sama jedva stoji na nogama, sin također ne izgara od želje da dođe. Ispada, da sam mu ja dodijala? I to mi je zahvalnost za sve.
- MLAĐA** - Moj također veli: pustite me da bar u bolnici predahnem. A ja svejedno dolazim. A da se ne srdi, ponese ovo sa sobom. (*Izvadi teglicu s kompotom.*) Evo.
- STARIJA** - A moj ne podnosi kompot.
- MLAĐA** - Ni moj. Samo što ovo nije kompot, nego rakija.
- STARIJA** - A zašto u njoj plivaju šljive?
- MLAĐA** - Da se sestre ne dosjete. Stalno provjeravaju.
- STARIJA** - Lukava lisica! Zašto se ipak ne uzmete?
- MLAĐA** - (*Nehotice.*) On se još nije razveo od svoje prve žene.
- STARIJA** - Oženjen je?
- MLAĐA** - Bio je oženjen.
- STARIJA** - A sada? Živi s tobom?
- MLAĐA** - A-ha.
- STARIJA** - A s njom?
- MLAĐA** - I s njom također.
- STARIJA** - Nekako to ne razumijem sasvim.
- MLAĐA** - (*Drhtavim glasom.*) Ni ja sama ne razumijem sasvim.
- STARIJA** - No, no, nemoj sad pokisnuti. Digni nos visoko.
- MLAĐA** - (*Jecajući.*) Vama je dobro. Tu se osjećate spokojno, sigurno... I ne samo tu. Svagdje. A ja se krijem u rupi kao miš... Da netko ne primijeti... I tako stalno...
- STARIJA** - (*suosjećajno potapša sugovornicu po ramenu.*) Sve će se srediti... Mlada si, lijepa, sve je pred tobom... Daj mužjaku svoj kompot i osmjehni se. A ne da se sad pojavi i vidi te uplakanu. Moj, na primjer, ne podnosi ženske suze.
- MLAĐA** - Ni moj.

STARIJA dovršava čišćenje. MLAĐA vadi pudrijeru i dovodi se u red. Stavi zatim „kompot“ na jedan od noćnih ormarića, pospremajući ga usput. STARIJA, vidjevši kako MLAĐA gospodari po noćnom ormariću, sledi se s metlom u rukama. Pogledavši na novu prijateljicu, sledi se i MLAĐA. Obje stovremeno pokosi strašna spoznaja. Dugačka, nijema scena.

STARIJA - Evo komu ti nosiš kompote.

MLAĐA ne odgovara.

STARIJA - Hvala ti na brizi.

MLAĐA - Nema na čemu.

STARIJA - Ne odvrćaj pogled, dopusti mi da te se nagledam. Ili te je sram?

MLAĐA, opustivši se, hrabro digne glavu.

STARIJA - Dakle, ti si te njegove „daleke ture“.

MLAĐA šuti.

STARIJA - Zato se on u zadnje vrijeme promijenio. Prije je znao gdje mu je mjesto; i pisnuti se bojao, a sad je postao neovisan, hrabar. Jesam li morala odmah shvatiti da pokraj štednjaka možda ima vremena i za razmišljanje? (*Prilazi suparnici.*) Pa, gdje se vas dvoje mazite? Ispod kamiona? Ili u ugodnom sanduku na paperjastim kamionskim gumama pod svilenastom ceradom?

MLAĐA - (*Dostojanstveno.*) Ja imam stan.

STARIJA - Ah, ti čak imaš i stan. Kako si ti dobra udavača. (*Izenada poviče.*) Zašto čovjeku uništavaš život?

MLAĐA - Uopće ne uništavam. Naprotiv. Vi ste ga ubili u pojam, a ja sam mu vratila ljudskost.

STARIJA - U alkoholičara ćeš ga pretvoriti, a ne u čovjeka. Već si to učinila. Ni pameću, ni ljepotom, nego rakijom privlačiš mužjaka, „kompotiće“ mu donosiš. Dobrica, nema šta.

MLAĐA - Njemu se to sviđa.

STARIJA - A babice i sestre isto su mi dobre! Da bi jedna samo natuknula, kako ima nešto, recimo, uznemiravajuće, da ga netko posjećuje. A ja, glupača, stotinjarkama ih kljukam.

MLAĐA - Znači da sam ih ja bolje kljukala.

STARIJA - I kako te samo nisam isti čas skužila? A i kako bih te skužila? Takva na izgled pristojna, sve „vi“ pa „vi“.

MLAĐA - To je zato jer ste vi triput stariji od mene.

STARIJA - „Triput“! Reci još osam puta.

MLAĐA - Možda i osam.

STARIJA - Mi smo, ako baš hoćeš znati, vršnjakinje. Skoro. Po godinama si stvarno, možda, mlađa, ali muškarcu treba žena, a ne aritmetika. Pogledaj se u ogledalo: turobna, siva, blijeda... Ni papra, ni soli, ni začina. Sušena haringa.

MLAĐA - A ja vama ne savjetujem ni da se pogledate u ogledalo. Znao kako vas on zove?

STARIJA - Ne znam i ne želim znati.

MLAĐA - Kad je zle volje – „moja vještica“, a kad je dobre...

STARIJA - Rekla sam da ne želim ništa znati.

MLAĐA - ...a kad je dobre – „moje strašilo“. Zato vas ja nisam mogla odmah prepoznati, jer vas je on predstavio kao strašilo, a vi ste se pokazali ravni ničemu. Zbog svoje visine, naravno. Vjerojatno ste mu se, ne računajući vašu visiničicu igračke, čak učinili i simpatičnom. Prije dvadeset godina.

STARIJA - A zašto bih ja trebala biti dugonoga štrklja kao ti? Ja s mužem ne igram košarku.

MLAĐA - A ja, po vama, s njim igram košarku?

STARIJA - Ti si, vidim ja, povrh svega još i bestidna. Jednostavno rečeno: mlada cura vješa se starcu oko vrata.

MLAĐA - Otkud je on starac? Skoro smo vršnjaci.

- STARIJA** - Zanimljivo. Ja sam ti, kao, triput starija, a on, kao, vršnjak. A ja sam, osim svega, mnogo mlađa od njega.
- MLADA** - Ja imam već skoro trideset, a on samo četrdeset.
- STARIJA** - Osam. I pol.
- MLADA** - Što „osam i pol“?
- STARIJA** - Ima četrdesetosam i pol. Točnije: pedeset i dvije.
- MLADA** - Nije istina. Na izgled ima manje.
- STARIJA** - Misliš da ne znam koliko mi muž ima godina?
- MLADA** - On mi je rekao – četrdeset. I nešto preko.
- STARIJA** - „Rekao“... A ti si se sva u uho pretvorila. „I nešto preko“ je dvanaest godina. Je li ti pokazao putovnicu?

MLADA odrečno odmahuje glavom.

- STARIJA** - U tomu je stvar. Kad mužjaci barataju s „nešto preko“, skrivaju godine ništa manje nego mi. Samo što im to ne pomaže. Mogu se godine skrivati koliko hoćeš, ali se o muškosti ne sudi po jeziku.
- MLADA** - Ako mislite na ono, on je još u snazi.
- STARIJA** - Da? Baš si me obradovala!
- MLADA** - Meni, u svakom slučaju, odgovara.
- STARIJA** - Malo je tebi potrebno.

Kratka stanka.

- STARIJA** - Pa dobro, danas odgovara. A sutra? Nije on više dečkić.
- MLADA** - Ne razmišljam ja za sto godina unaprijed. Meni se živi danas.
- STARIJA** - Pa živi. Samo zašto s mojim? Ili ti je obvezatno nužan muž kojeg je već puknuo infarkt? Ne možeš pričekati da ga zaradi s tobom?
- MLADA** - Radije i s infarktom, nego ni s kim.
- STARIJA** - Hoćeš li ga polagati u krevet da mu možeš dati nitrolingval?
- MLADA** - Što bude potrebno, to ću mu dati.
- STARIJA** - Slušaj, ne glupiraj se. Ti si sa svojih dvadeset i pet možeš još stoput izgraditi život. A ja sa svojih – nije važno koliko – ne mogu počinjati iznova.
- MLADA** - To se samo tako kaže: kad si mlađa, lakše je. Gdje ću naći tridesetogodišnjeg ženika koji je i lijep, i trezven, i sve to, pa još i neoženjen?
- STARIJA** - Ima sad puno razvedenih.
- MLADA** - Ni razvedeni se ne javljaju sami od sebe. Moraš ih iznova razvoditi.
- STARIJA** - Opasno si mi ti aktivna. Business-woman.
- MLADA** - Propustila sam svoje vrijeme, sad ga moram nadoknaditi.
- STARIJA** - Isto tako bi valjalo i suosjećati.
- MLADA** - Mislite da se nisam obazirala na druge? Cijeli život sam se, glupača, izmicala. Što prijateljicama, što ženama i bog bi znao komu sve ne. Tako sam i ostala neudata. A lajave, spretne, sve su se poudavale. Sad nek budu suosjećajne druge, jer sad je red na meni. Želim živjeti. Sada. Živjeti. Kao i sve. I da mi sve bude dano. Sada. I svoje ću uzeti.
- STARIJA** - A savjest?

- MLADA** - Što savjest? To što je vaš zašarao, znači da je sâm tako odlučio. Dakle, bilo mu je svejedno koja će se pojaviti. Ako ne ja, bila bi neka druga. Onda je bolje da sam to ja.
- STARIJA** - Shvaćaš li ti što govoriš? Strašno je i samo čuti.
- MLADA** - A vi ne slušajte; nitko vas ne prisiljava. Ja uopće ne razgovaram s vama.
- STARIJA** - A s kim onda?
- MLADA** - Sama sa sobom.
- STARIJA** - Nisi pri zdravoj, je li?
- MLADA** - Sasvim sam pri zdravoj. Jednostavno, ja sam suvremena, a vi ste – naftalin.
- STARIJA** - Pusti ti naftalin s mirom. (*Prilazi MLADOJ.*) Kao Boga te molim, vrati mi muža.
- MLADA** - Ne, nego ga vi prepustite meni. Što će vam on? Sami ste rekli: dodijao vam je, zgadio vam se. Iskoristili ste ga dvadeset godina, i dosta. Dajte i drugima živjeti.
- STARIJA** - Kako je to tebi jednostavno – prepusti ga, i sve to. Ispada, životu je kraj? Gurala sam kola uza strmu planinu, mučila se, padala, dobivala modrice i čvoruge, ali sam se uza sve to nadala, mislila sam da ima u tom neki smisao, da me čeka nekakva nagrada, zrnice sreće ili bar malo spokojnosti... I što sad? Ništa od toga?
- MLADA** - I ja želim gurati kola.

Kratka stanka.

- STARIJA** - (*Svladavši se.*) Ma zašto ja od tebe moljakam vlastitog muža? Hoćeš uživati u tom zlatu, uzmi ga. Još danas. Skupa s njegovom poluludom majčicom.
- MLADA** - Nemojte vi praviti raspored; mi ćemo to sami riješiti.
- STARIJA** - Samo bude li on htio.
- MLADA** - Htjet će, i te kako.
- STARIJA** - Sve kad bih ga ja silom tjerala k tebi, svejedno bi on sjedio doma kao u bunkeru. Misliš da ga ne znam?
- MLADA** - I ja ga znam.
- STARIJA** - Onda mi objasni, zašto već dosad nije otišao k tebi?
- MLADA** - (*Jedva čujno.*) Zašto, zašto... Ne želi napustiti djecu, eto zašto.
- STARIJA** - Kakvu djecu? Imamo samo jednog sina.
- MLADA** - Ne, nego dvoje. Dečka i curicu.
- STARIJA** - (*Podsmješljivo.*) To ti je on rekao?
- MLADA** - (*Izgubljeno.*) Zašto?
- STARIJA** - Vidjela si ih?
- MLADA** - (*Priznajući poraz.*) Ne.
- STARIJA** - Kuha tebe taj četrdesetogodišnji mužjak. Ja sam u mladosti također ljubovala s jednim oženjenim, koji mi je opteretio savjest sa četvoro svoje djece. A moja je savjest tada još bila mlada, neiskusna, ne ovakva kakva je danas. Tako nisam izdržala i maknula sam se. A poslije se ispostavilo da ima samo jednu kćer, i to ne rođenu nego pastorku.
- MLADA** - (*Mračno.*) Svejedno će biti moj.
- STARIJA** - Malo sutra.
- MLADA** - To ćemo još vidjeti.
- STARIJA** - (*Odlučno.*) Pa dobro, ako ne vjeruješ meni, upitajmo njega.

MLAĐA - Kako?

STARIJA - Jednostavno. On će se začas pojaviti, mi ćemo obje stati pred njega, i ja ću reći (*temperamentno*): „Biraj! Ili ja, ili ona. Ako je ona, idi na sve četiri strane svijeta, ja se neću za tebe zalijepiti.“

MLAĐA - (*Nije ushićena tom idejom. Hladno.*) Našli ste kad ćete praviti scene. Najprije ste ga doveli do infarkta, a sad ga hoćete stjerati u grob.

STARIJA - Ja sam ga dovela? Ja?! Dok nije počeo na dva razboja tkati, bio je zdrav kao dren. A otkako je počeo voziti daleke ture s tobom, iscijedio se. Konjska sila treba za to.

MLAĐA - Konjske su vaše glupe doskočice.

STARIJA - I, vjerojatno si ga, povrh svega, uništila svojom ljubomorom i bijedom. Tako si i dotjerala dotle da te on više ne želi vidjeti.

MLAĐA - Niti vas.

STARIJA - Za mene se ti ne brini. Htio ne htio, on će mene gledati. Sad ću ga ja privedi pameti, pa ćemo onda vidjeti što on hoće, a što neće.

MLAĐA - On se sad ne smije uzrujavati. Hoćete ga ubiti? Radije otidimo.

STARIJA - Pa ti otiđi, kad si tako brižljiva.

MLAĐA - Otiđite vi. Meni se nikamo ne žuri.

STARIJA - Jesi li pri pameti? Kako bilo da bilo, ja sam mu još uvijek zakonita žena.

MLAĐA - Pa onda dođite u svoj zakoniti utorak. Danas je moj dan.

STARIJA - (*Odlučno.*) Znaš ti što: pokupi svoj kompot i – marš niza stube trčecim korakom! (*Strpa u suparničinu torbu „kompot“ i baci joj u glavu.*)

MLAĐA - No, no, lakše malo! I ja znam bacati torbe.

STARIJA - (*Prilazeći suparnici posve blizo.*) A ja, ako treba, mogu i tebe baciti.

MLAĐA - (*Postavi se u obrambeni stav.*) Prekratke su vam ruke.

STARIJA - Zato su tvoje prilično dugoprste. Nemaš svoga pa grabiš tuđe. Smeće!

Žene se pograbe. Divlja tučnjava.

MLAĐA - (*Teško dišući.*) On će svaki čas otvoriti vrata, a ima bolesno srce. Otiđite. Mislite na njega.

STARIJA - Je li on na mene mislio, kad se spetljao s tobom? I ja imam bolesno srce. Goni se otud prije nego zaurlam tako da će me cijela bolnica čuti.

MLAĐA - Urlajte, baš me briga. Vama će se smijati.

STARIJA - (*Zadihano.*) Zadnji put pitam: hoćeš li otići?

MLAĐA - Ne pada mi na pamet.

STARIJA - Pa onda, sama si si kriva.

STARIJA dohvati četku za ribanje podova i navali njome na protivnicu. Ova je odbija, držeći taburetić kao štit.

STARIJA - Evo ti... Evo ti... Evo...

Iznenada, STARIJA jaukne i, uhvativši se za srce, prekida bitku. MLAĐA, ne ispuštajući taburetić, pozozrivo gleda na suparnicu.

MLAĐA - Što vam je?

STARIJA, ne odgovara, stoji čvrsto se oslanjajući o držak četke.

MLAĐA - Što vam je? (*Spusti taburetić.*)

STARIJA, oslanjajući se na četku kao na štaku, baulja teturajući do najbliže postelje gdje sjedne. MLAĐA joj, zbunjena, pritrči.

MLAĐA - Zlo vam je? Srce, da?

STARIJA nemoćno padne na jastuk. MLAĐA priskoči noćnom ormariću, dohvati bočicu s lijekom, nakapa lijek u čašu vode i daje STARIJOJ da popije.

MLAĐA - Kako je, je li vam bolje?

STARIJA ne odgovara. MLAĐA, teško dišući i također se držeći za srce, pritisne dugme za poziv medicinskoj sestri – jednom, dvaput, tripud. Bezuspješno.

STARIJA - (*Slabim glasom.*) Glupačo...

MLAĐA - (*Trgnuvši se.*) Što? Nešto ste rekli?

STARIJA - (*Hripavo, s mukom.*) Glupačo... (*Pokušava se uspraviti.*) Velim da si glupača. Tko još sestru zove zvoncem? Gdje si čula da ta zvonca rade?

MLAĐA - Odmah idem po nju.

STARIJA - Ne treba. (*Oprezno sjeda.*) Izgleda da je prošlo.

MLAĐA uzdahne, otire sa čela znoj, ispije iz čaše ostatak lijeka i klonulo sjeda na taburetić. Obje žene popravljaju odjeću i frizure.

STARIJA - (*Skoro miroljubivo.*) Reci mi iskreno, zašto si toliko navalila na Šimu? On tebi uopće nije par. Što si našla na njemu da ti je tako drag?

MLAĐA - Šimu? Kakav Šime?

STARIJA - Moj muž, tko bi drugi bio?

MLAĐA - Vaš muž se zove Šime?

STARIJA - A kako bi drukčije?

MLAĐA - Onako mrk, nervozan, tamne, prosijede kose?

STARIJA - No, da!

MLAĐA - Onaj koji je prije ležao ovdje? (*Pokazuje na ležaj koji je sređivala.*)

STARIJA - Zašto „prije“? (*Uznemireno.*) A gdje je sada?

MLAĐA - Ah, da, vas ipak nije bilo osam dana...

STARIJA - (*ponovno se hvatajući za srce.*) Što je s njim?

MLAĐA - (*Osmjehujući se.*) Baš ništa. Vaš se Šime odavno preselio u kut, a na njegovom je mjestu sad Ante. Onaj plavokosi, znate?

STARIJA - Švacov, je li?

MLAĐA klimne.

STARIJA - Nisam to znala. Znači da ti njega... posjećuješ?

MLAĐA - A-ha.

Žene zbunjeno šute.

STARIJA - (*Gledajući nekamo ustranu.*) Pa, hoće li skoro stići naši mužjaci?

MLAĐA - Sad bi već trebalo biti skoro. (*Pošutjevši.*) A vi... vi ste vidjeli njegovu ženu?

STARIJA - Vidjela sam je, naravno.

MLAĐA - (*Oprezno.*) Pa kakva je?

STARIJA - (*Suho.*) Ženska kao ženska.

MLAĐA - Lijepa?

STARIJA - Kako za koga. (*Malo mekše.*) Meni se osobno ne sviđa.

MLAĐA - Vi joj nećete mene spomenuti, je li?

STARIJA - Misliš da sam glupa?

Kratka stanka.

STARIJA - (*Krzmajući.*) Ti, dakle, ovamo dolaziš u dane kad su zabranjeni posjeti...

MLAĐA - Pa?

STARIJA - Tako... Nisi ovdje vidjela... no... da bi k Šimi...

MLAĐA - Ne gledam ja tko komu dolazi... Gledam svoja posla.

STARIJA - Razumije se. Ali, svejedno... Barem izdaleka.

MLAĐA - Ništa ja ne znam, časa riječ. (*Pošutjevši.*) Samo vam ne preporučam da ovamo dolazite u dane kad su posjeti zabranjeni.

STARIJA - (*Smrknuvši se.*) Tako misliš?

MLAĐA - Naravno! Čemu to? Ali ja ništa ne znam, nemojte misliti!

STARIJA - Ni ne mislim. (*Zamisli se.*)

Stanka.

MLAĐA - A moj uistinu ima dvoje djece?

STARIJA - Dečka i curicu.

MLAĐA se smrkne.

STARIJA - Ma, ne žalosti se ti. Sve će se među vama srediti. Ti si još mlada djevojka, skladna, a najvažnije je što si ti njemu nešto novo.

MLAĐA - Kakvo novo? Već se godinu dana viđamo. Već sam mu i dosadila.

STARIJA - (*Gorko se osmjehnuvši.*) „Godinu“... A žena mu je pored njega deset, i dvadeset, i trideset godina... Kako mu je tek ona dozlogrdila? Ostavit će on svoje strašilo, vidjet ćeš.

MLAĐA - Neće. Budite bez brige. Mislite da se muškarci danas mogu na bilo što odlučiti?

STARIJA - Ne mogu sami, zato za njih odlučuju druge. Promućurne, lukave...

MLAĐA - Ne, obitelj je obitelj; nje se ne odričeš jednostavno. A i zašto bi? Uzmite, na primjer, mojega. Sad ima i dom i djecu i nas obadvije, a ako ode, imat će samo mene. Sve ja to razumijem. Kod drugih je posve isto. Samo se ne

valja zato žalostiti. (*Zajeca.*) Sve će kod vas biti dobro. (*Pogledi STARIJU po leđima.*)

STARIJA - (*Otirući suzu.*) Ne, tebi će biti dobro...

Obje se žene stanu uzajamno tješiti.

Svršetak priče "Ženska sudbina"

Svršetak scenskih priča „Preljubničke slasti“